

ODERSKÉ VRCHY

vlastivědný zpravodaj Spálova a okolí

K historii kostela ve Stříteži nad Ludinou

Ing. Josef Mikulík, CSc.

V letošním roce si ve Stříteži nad Ludinou připomínají několik významných výročí v duchovních dějinách obce. Především uplyne 200 let od posvěcení nového farního kostela sv. Matouše. Současně to ale bude i několik starších výročí, ne sice tak kulatých, ale historicky stejně důležitých. Prvním, při vykročení zpět do minulosti, je 250 let od postavení nové fary. Krátce předtím, v roce 1767, došlo ke zřízení lokálního kaplanství a tím obnovení samostatné duchovní správy ve Stříteži. A v ještě vzdálenější minulosti, v roce 1637, tedy před 385 lety, byla Střítež s okolními českými obcemi přifařena do Běloutína¹.

Je důležité si uvědomit, že to nejsou jen významné události pro věřící střítežské farnosti, ale i pro celou obec. Nemíjí třeba připomínat historickou skutečnost, že kostel po staletí představoval pro obec centrum nejen duchovního, ale i společenského života a duchovní správci byli do dění v obci výrazně zapojeni a také jej ovlivňovali. V současné době to již zdaleka neplatí, žijeme v blahobytné době a většinu z nás jsou duchovní rozměry života, alespoň v tradičně pojímaném katolickém pojetí, již něčím cizím a přebytečným. Ale není to zase tak dávná minulost, kdy občané v těžkých životních chvílích hledali v kostele útěchu a prosili Boha o pomoc a ochranu. Výmluvně o tom svědčí zaznamenané vzpomínky mé maminky z konce II. světové války: „fronta stála blízko, vojáků přibývalo, dunění sílilo. Všichni, bez rozdílu, v dědině, hledali oporu - pomoc. Dědina plníčká vojáků, ale také kostel, i ve všední dny až k oltáři naplněný – katolíci – nevěrci – lidé mladí i starší. Teď známý činovník KSČ s. ..., klečívá až u oltáře. Snad nás P. Bůh neopustí!“

Kostel je ale také chloubou a dominantou obce, její nejvýznamnější architektonickou památkou. Je rovněž dokladem zbožnosti našich předků a jejich štědrosti, kterou podpořili jeho stavbu a zajišťovali jeho průběžné zvelebování. Podobnou funkci mají i drobné sakrální památky – kaple, kříže, boží muka, které spoluvytvářejí obraz domova a připomínají jeho nezapomenutelnou atmosféru. Tak jako pro naprostou většinu sídel v naší

1. Od tohoto roku se začaly vést farní kroniky narozených dětí, i když systematicky vedené zápisy započaly až od roku 1654. Matriky sezdáných začínají až od roku 1657.

zemi to platí zejména ve Stříteži, obci se silnou katolickou tradicí, ve které se ještě v roce 1920 všichni obyvatelé hlásili k římskokatolické církvi². Tato silná tradice přetrvává i do současné sekularizované doby³. Není proto divu, že na území obce se kromě farního kostela sv. Matouše nachází 6 kaplí, 2 pískovcové sochy před kostelem, 9 kamenných křížů (z nich 4 jsou umístěny na silnicích do sousedních obcí) a 17 dalších menších křížů a božích muk (z nich už ale 8 ustoupilo velkorysým zásahům při provádění HTÚP). Nejstarší z nich pochází z roku 1755, nejmladší z roku 1997.

Bohatou historií života střítežské farnosti prostudovali a publikovali manželé Mikulíkovi.⁴ V ní kompletně shrnuli historii kostela, složitý vývoj duchovní správy obce od stále neprobádaných začátků obce samotné až po její stav na přelomu tisíciletí, zdokumentovali záslušnou činnost kněží působících ve farnosti, ale také vyzvedli aktivity farníků, zmapovali sakrální památky obce a připomenuli 9 kněží narozených ve střítežské farnosti. V navazující publikaci⁵ shrnující dějiny obce, kterou zpracovali ve spolupráci s tehdejší starostkou obce Ludmilou Šatánkovou, pak provázali náboženský život s celkovým vývojem obce od úsvitu dějin až po současnost. Podrobnější popis aktivit farnosti, zejména v průběhu posledních 200 let v návaznosti na průběh církevního roku, zpracovala Ludmila Šatánková v rámci publikace⁶ vydané při příležitosti jubilea 600 let od první písemné zmínky o Stříteži.

Záměrem tohoto článku je doplnit poznatky ve výše uvedených publikacích o dosud nezveřejněné informace, případně podrobně rozvést ty, které v nich byly zmíněny jen okrajově. Samozřejmě z nich bude využito základních dat pro upřesnění dějinných souvislostí. Hlavní pozornost bude soustředěna na předchůdce současného kostela, přesněji na několik materiálních památek, které po něm zůstaly.

Původní kostel na hřbitově

Historie a umístění

Dobu jeho postavení se nepodařilo vypátrat, ale dle nápisu na původním zvonu⁷, kde byl uveden rok 1272, lze usuzovat, že kostel zde stál již v tomto

---

2. Dokonce dle sčítání obyvatel se ještě v roce 1930 hlásilo k římskokatolické církvi 843 obyvatel z 875 obyvatel, tj. 96,3 %.

3. Při posledním sčítání obyvatelstva, provedeném v roce 2021, se k římskokatolické církvi přihlásilo 182 obyvatel, tj. 22,4 % z celkového počtu 814 obyvatel, což několikanásobně převyšuje celostátní průměr (7,1 %). /viz <https://vdb.czso.cz/vdbvo2/>

4. Josef a Marie Mikulíkovi: *Z dějin střítežské farnosti. Obec Střítež nad Ludinou. 2000.*

5. Marie a Josef Mikulíkovi, Ludmila Šatánková: *STŘÍTEŽ NAD LUDINOU v mozaice dějin Hranicka. Střítež nad Ludinou. 2002.*

6. Josef Mikulík a kol.: *Žijeme ve Stříteži nad Ludinou I. Obec Střítež nad Ludinou. 2012.*

roce. Podporuje to i první písemná zpráva zmiňující Střítež z roku 1412, ve které je uváděn střítežský rychtář Mikuláš jako věřitel bělotínského rychtáře Petra z Drahanovic, ze které lze předpokládat jeho určitou zámožnost a delší období prosperujícího osídlení střítežského katastru⁸.

Dobytí Hranic husity v roce 1430 a radikální snahy o reformaci katolické církve a s tím často spojené změny vlastnických poměrů se bezprostředně dotýkaly i hranického panství a poddanských vesnic, které k němu přináležely. „Hranice byly mezi nejprvnějšími z moravských měst, kde Jednota bratrská už v XIV. století se ujala; ... Zvláště však vzmohlo se bratrství, a s ním i blahobyť v Hranicích, v druhé polovině XVI. století.“⁹ Bohumír Indra¹⁰ konstatuje, že koncem XVI. století luterství ovládlo celou severovýchodní Moravu a uvádí, že „v našem kraji se k němu hlásila většina obyvatel a katolíků prakticky nebylo“. Střítež sice výslovně neuvádí, ale jmenuje prakticky všechny okolní obce, ve kterých duchovní správu obstarávaly evangelické fary. Přitom některé fary nebyly obsazené a byly spravovány některou ze sousedních, což byl zřejmě i případ střítežské fary. Florian Zapletal¹¹ jmenuje mezi farními kostely i kostel ve Stříteži.

Po převzetí panství kardinálem Dietrichsteinem 16. dubna 1622 začala rekatolizace a všichni duchovní jiného vyznání museli odejít. V roce 1627 byla Střítež v rámci tohoto procesu přifařena k Bělotínu. Jaký byl osud tehdejšího kostela v následných letech, zůstalo dlouho ponořeno v tajemné minulosti.

Velmi stručné informace o střítežském kostele byly zachyceny v obecní kronice¹², kterou vedl od roku 1924 s velkou pečlivostí řídící učitel Karel Lev (1891-1972), který pocházel ze statku čp. 40. Kromě toho, že byl výborným učitelem, byl také talentovaným malířem a pamětní knihu oživil několika svými ilustracemi. Mezi nimi je i idealizovaný romantický pohled na kostel a faru, který vycházel z předpokladu existence dřevěného kostelíka tak, jak byl běžný v chudších pohorských obcích na Valašsku a v Sudetech. Zajímal se také o historii obce a shromáždil k ní spoustu cenných informací. Umožnilo mu to zachytit i stručné informace o dějinách duchovní správy, kostele i zde působících kněžích. Bohužel po jeho smrti byla všechna tato dokumentace zničena.

---

7. Byl prodán v roce 1898 zvonaři Petru Hilzerovi z Vídeňského Nového Města jako protihodnota při pořízení nových zvonů

8. Viz 5, str. 17

9. Josef Krumpholz: Z bratrských dob města Hranic. Záhorská kronika. Ročník XIV. Březen 1932. Číslo 3.

10. Bohumír Indra: Luterské fary na Hranicku před Bílou horou. Záhorská kronika. Ročník XXII. 1.

11. Florian Zapletal: Luterské kněžstvo v Hranicích a Drahotuších. Záhorská kronika. Ročník XXI. 3.

12. Pamětní kniha obce Střítež

Obr. 1: Karel Lev: Idealizovaný pohled na původní kostel na hřbitově

Obr. 3: Petr Lév: Předpokládaný vzhled původního kostela na hřbitově

Důležité poznání přineslo bádání manželů Mikulíkových, kteří našli dokumentaci týkající se potřeby úpravy stávajícího kostela na hřbitově, který se na konci 18. století již nacházel ve velmi zchátralém stavu. Nikde však nebylo nalezeno jeho přesné umístění, ani při pozdějším kopání hrobů na jeho předpokládaném místě nebyly zaznamenány zbytky základů. Pouze bylo zjištěno, že kostel byl orientovaný¹³ a jeho podélná osa byla zřejmě rovnoběžná s hranicí farního pozemku, na kterém stál¹⁴. V roce 1902 nechali manželé František a Marianna Skluzalovi z Olšovce postavit na údajném místě jeho oltáře kamenný kříž.

Z těchto kusých údajů byla do současného satelitního snímku hřbitova umístěna předpokládaná poloha původního kostela. Zároveň zde byla vymezena i poloha hřbitova dle stavu v roce 1830¹⁵ a vyznačeny v něm i další plochy jeho dřívějšího využití a změn až do současné doby.

V obsáhlé dokumentaci korespondence mezi střítežskými občany a hraničnou vrchností, se našel i podrobnější popis kostela a jeho půdorysný výkres, ve kterém jsou zakresleny návrhy na jeho rozšíření. Z nich bylo

13. tj. že jeho podélná osa byla orientována východ – západ s oltářem na východní straně, poněvadž kostel má přijímat první a poslední sluneční paprsky a Kristus přijde v soudný den z východu. Toto pravidlo však bylo také přizpůsobováno konfiguraci terénu a územním možnostem konkrétního místa.

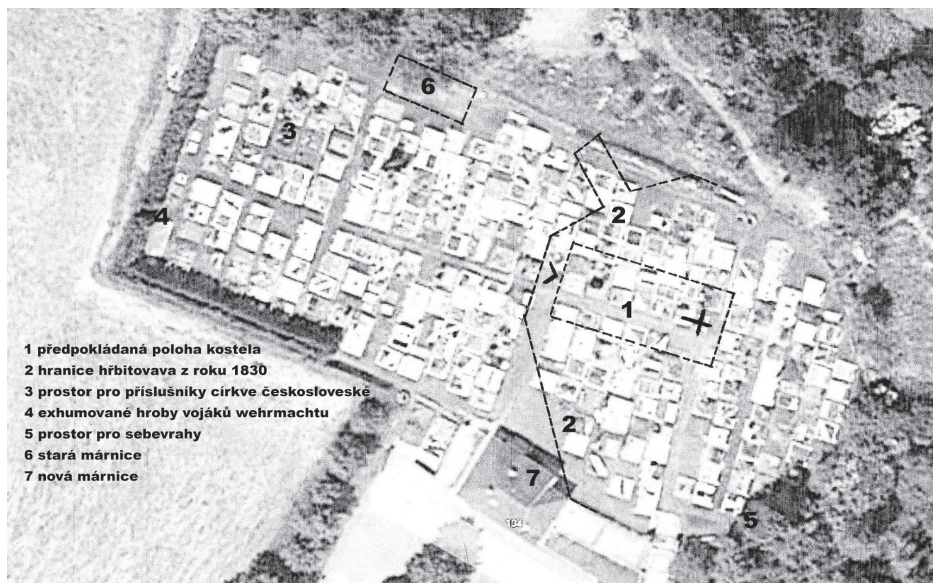
14. Předpokládaná osa střítežského kostela by se tak odchylovala o cca 15°; mnoho kostelů se odchyluje od ideálního směřování až o 20°. Stávající kostel má dokonce odchylku 55° směrem severním.

15. 2921-1 Střítež nad Ludinou - dříve Ohrnsdorf (Stritesch). Císařské povinné otisky stabilního katastru 1 : 2 880 - Morava a Slezsko. Rok: 1830

možno rekonstruovat jeho mnohem věrnější podobu, kterou vytvořil Petr Lév a která byla použita na titulní stránce publikace o dějinách střítežské farnosti.

Kostel měl silné kamenné zdi až 1,5 m široké, malá okna, strop kněžiště a sakristie byl zaklenutý, strop nad kostelní lodí rovný, trámový - typické prvky pro malé venkovské kostely v předhusitské době. Silné zdi výrazně zmenšovaly užitkovou plochu pro účastníky bohoslužeb, v našem případě měli k dispozici plochu cca 7 x 10 m. Při velmi těsné obsazenosti 3 stojících osob na 1m² vycházela kapacita kostela pouhých 210 osob.

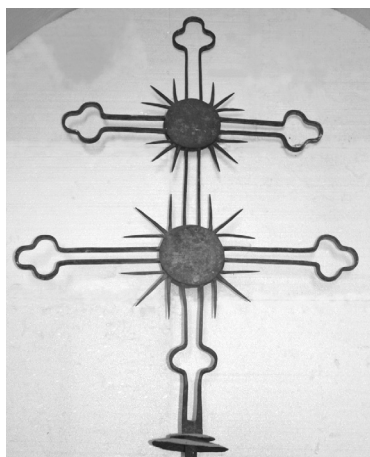
Obr. 2: Snímek současného hřbitova s vyznačením jeho změn

Je naprosto zřejmé, že bohoslužby musela velká část obyvatelů obce sledovat před kostelem. Naléhavá potřeba větší kapacity kostela pak skokově narostla po přifaření Olšovce v roce 1786, kdy měl poskytovat službu více než 1200 věřícím.

Následovalo dlouhých 33 let trpělivého přesvědčování milostivé vrchnosti o potřebnosti většího kostela a pak ještě dalších tří let usilovného snažení občanů obou obcí, než si vlastní prací i z vlastních finančních příspěvků mohli vybudovat důstojný Boží dům.

Z původního kostela nám zůstalo jen pár hmotných památek jako němých svědků tohoto úsilí a především připomenutí pomíjivosti času a také silného pouta návaznosti na práci a dědictví našich předků.

Za povšimnutí stojí, že předpokládané umístění původního kostela v mapě z roku 1830 je velmi podobné poloze kostela na jindřichovském hřbi-

Obr. 4: Střešní kříž z roku 1779
(Foto: J. Mikulík, 2022)

tové s jediným rozdílem, že střítežský hřbitov je přístupný z jihu a jindřichovský má vstup ze severu.

Střešní kříž

Neodmyslitelnou součástí každého kostela je na jeho věži kříž jako symbolický maják ochrany a uvědomění si stálé Boží přítomnosti. Jeho znázornění má nesčíslné množství podob a každý z nich v sobě skrývá určitou symboliku. Jeho vyobrazení se měnilo v průběhu tisíciletí a také jeho použití ukazuje na mimořádně významnou sílu jeho symbolu¹⁶.

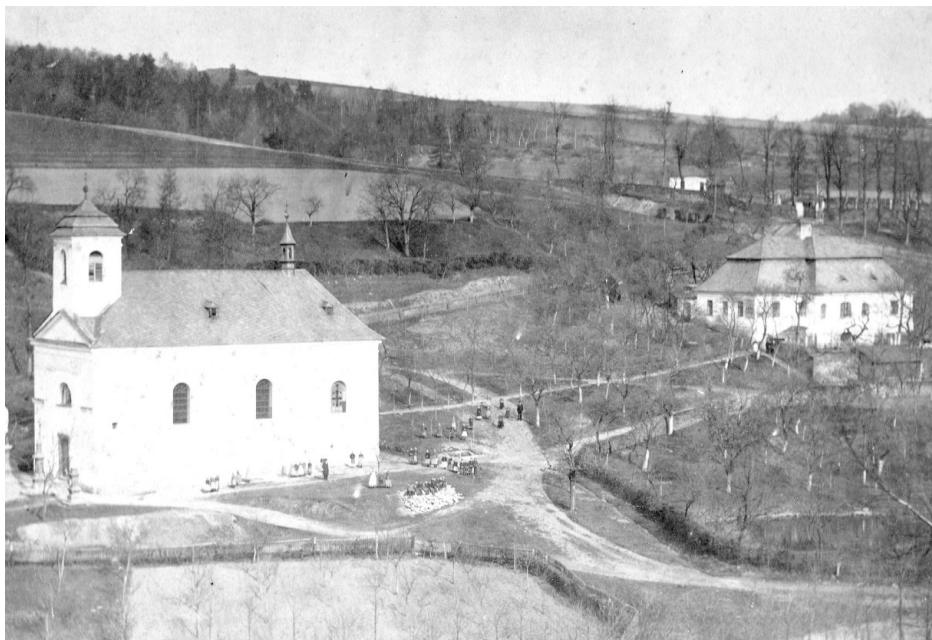
Kříž ze starého střítežského kostela se z tohoto pohledu jeví jako tajemná záhada a současně i velmi zajímavé řemeslné dílo. Jedná se o dvojramenný kříž s trojlístkovým ukončením ramen. Místa křížení ramen jsou překryta kruhy a vybíhají z nich v každém kvadrantu trojice trnů. Kříž je vytvořen z dvojice paralelních železných prutů nepravidelného zhruba obdélníkového průřezu cca 17 x 7 mm. Jeho výška je 130 cm, délka horního ramene je 75 cm, dolního ramene 95 cm. Svislice pod dolním ramenem je zhruba v polovině výšky přerušena půlkruhovým vybočením do stran o průměru 8 cm. Celý kříž je ukončen dvojitou kruhovou patkou s horním kruhem o průměru 13 cm a spodním 21 cm. Pod patkou je svislice kříže prodloužena o dalších 40 cm a ukončena špicí. Horní kruh má průměr 16,5 cm, dolní 18 cm. Na horním kruhu nebyl nalezen žádný nápis, na dolním terči byl identifikován (sice obtížně) letopočet 1769. Tvarově je kříž vytvořen v téměř dokonale symetrické podobě, nepravidelné zpracování profilu prutů však svědčí o usilovné řemeslné práci.

Tento dvojitý kříž je rovněž zvaný patriarchální nebo patriarší, dnes platí tento kříž i za biskupský. Kratší příčné břevno má naznačovat tabulku, na níž Pilát dal napsat jméno a vinu Ježíšovu. Toto bylo zřejmě vepsáno do kruhu posazeného na křížení s horním ramenem a při všeobecném užívání latinského jazyka lze očekávat uvedení zkratky INRI- Iesus Nazarenus Rex Iudaeorum (česky Ježíš Nazaretský, král židovský). Ramena kříže jsou ukončena jetelovým listem, který symbolizuje Svatou Trojici.

---

16. Heinz-Mohr, G.: *Lexikon symbolů*. München 1971

Kříž byl nalezen ve střešním prostoru při opravě střechy kostela v roce 2000. O jeho existenci se dosud nenalezla v dostupných pramenech žádná informace. Z fotografie současného kostela z počátku 90. let 19. století před přestavbou jeho hlavní věže je však zřejmé, že byl v té době ještě na ní umístěn.

Obr. 5: Kostel před přestavbou, vpravo fara, na hřbitově v pozadí márnice (? , ~1892)

Dvojitý kříž má původ sahající až do prvního tisíciletí našeho letopočtu, kdy jej začali používat byzantští císaři a také jej používali metropolitě řecké církve a patriarcha jeruzalémský. Od nich jej převzali velkomoravští věrozvěstové sv. Cyril a Metoděj a v návaznosti na jejich misii je také označován jako cyrilometodějský. Lze však těžko předpokládat, že úcta k slovanským věrozvěstům byla vůdčí myšlenkou při jeho vytvoření, poněvadž její všeobecná vlna se vzedmula až o necelých sto let později v souvislosti s přípravou oslav jejich tisíciletého příchodu na Moravu. Vznik střítežského kříže by bylo možno spojovat s vizitací olomouckého arcibiskupa, na jehož počest by mohl být vytvořen. Také může odkazovat k osobě církevního patrona střítežské farnosti. Ale ani k takové události nebyl nalezen písemný dokument. Možnou variantou je také osvícenost prvního střítežského kaplana P. Bernarda Krause, který svým obětavým úsilím významně přispěl ke zřízení lokálního kaplanství ve Stříteži a podle jeho zadání mohl být tento unikátní kříž vykován. Ale také je možná i poslední prozaická

hypotéza, že vytvoření kříže bylo dílem tvůrčího ducha a zručných rukou samotného místního kováře. Nyní je uložen v oratoři současného kostela.

Zvon

Zvony, a to nejen ty střítežské, v sobě nesou velké tajemství života. Samotný jejich zvuk je povznášející, vždy nás alespoň na chvíli zastaví, uvědomíme si krásu jejich zvuku. Připomenou nám i neúprosně ubíhající čas, který je spravedlivě vyměřen každému z nás. Spoluvytvářejí nám svým velebným zvukem i radostný prožitek slavnostních událostí, dříve byly i jediným připomenutím k času modlitby, byly i varováním před blížícím se neštěstím, výzvou ke vzájemné pomoci a zastávaly i smutnou roli doprovodu člověka na jeho poslední cestě. Jejich životu se nevyhnuly ani tragické válečné události a z jejich bohubilého poslání byly přetaveny do vraždících zbraní. Ale člověk vždy znovu intenzivně vnímal potřebu slyšet jejich zvuk, a tak znovu povstávaly k novému životu ze sbírek lidí, od těch nejchudších až po ty bohatší a také štedřejší. Nejinak tomu bylo i s osudem střítežských zvonů. Jejich pohnutá historie je podrobně popsána v publikaci manželů Mikulíkových¹⁷.

Jediným skromným, nenápadným pamětníkem starého kostela, který slouží dodnes, je malý zvон, který se teď nachází v sanktusníku¹⁸. Byl sem umístěn v roce 1970 z hlavní věže, kde uvolnil místo pro nové zvony. Na rozdíl od svých větších soupeřů přežil válečné rekvizice obou světových válek. I v jeho záchraně lze najít určitou symboliku reality života - při první rekvizici zvonů v září 1917 jej farář P. Vrzal ukryl a jeho existenci v rozporu s křesťanskými principy zatajil. Tím jej zachoval až do dnešních dnů.

Hlava, na které je zavěšen, je rovněž původní s dosud čitelně vyrytým letopočtem 1766. Stalo se tak bezprostředně po povolení zřízení lokálního kaplanství olomouckou konzistoří, ale ještě před udělením schválení patrorem kostela kníže milostí Karlem Dietrichsteinem. Nerespektování tohoto schválení bylo potrestáno průtahy s vyhotovením zakládací listiny¹⁹.

Na opačné straně hlavy je vyryta zkratka IHS - Iesus Hominum Salvator - Ježíš, spasitel lidstva.

Zvon je prostý, bez jakýchkoliv nápisů nebo reliéfů na jeho plášti. Jedinou ozdobou jsou tři vypouklé linky v horní části pláště a přechodová lomová linka mezi pláštěm a lemem zvonu. Zvon má v dolní části (věnci) průměr 270 mm, jeho výška mezi věncem ve spodní části a příklopem v horní části měří 200 mm. Váží cca 33 kg.. Je naladěný na tón Cis3.

---

17. Viz 4

18. Malá věžička na hřebeni střechy v severní části kostela umístěna nad hlavní oltářem

19. Vyhotovena až 27. srpna 1767

*Obr. 6: Zvon s letopočtem 1766 na
původní hlavě (Foto: J. Hynčica, 2022)*

*Obr. 7: Detail upevnění korunních uch
na zvonové hlavě (Foto: J. Hynčica, 2022)*

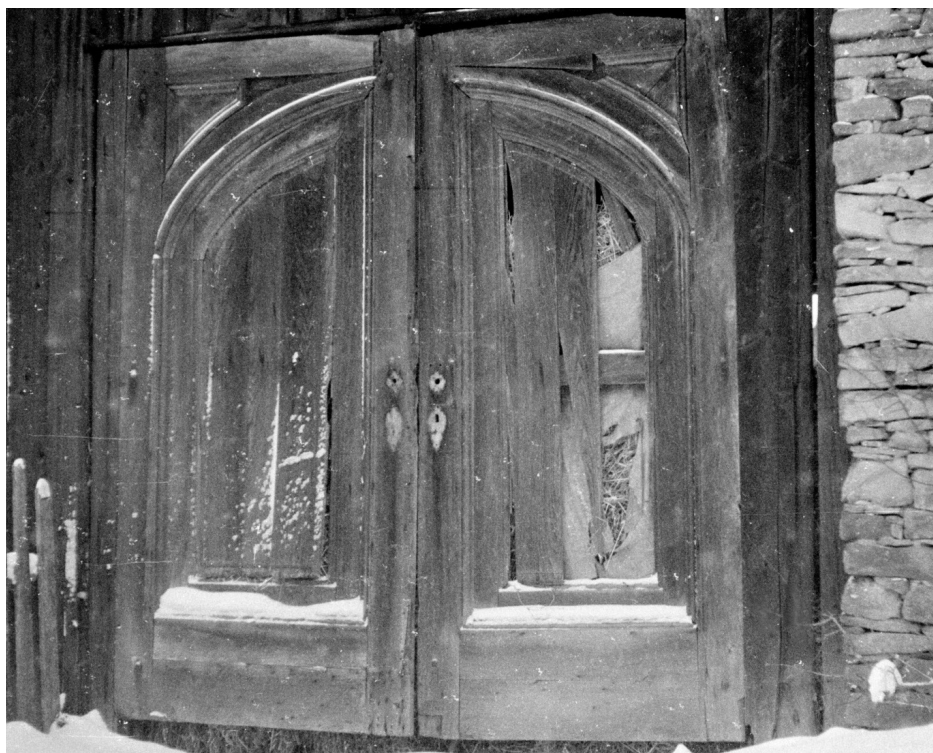

*Obr. 8:
Opačná strana
zvonové hlavy
s nápisem IHS
(Foto: J. Hynčica,
2022)*

Kostelní dveře

Hlavní vstupní dveře do kostela byly dvoukřídlé, vyrobené z dubového dřeva. Jsou v poměrně jednoduchém provedení, bez výraznějších ozdob, pouze v horní části rámu dveří byl půlobloukový předěl. Měly rozměry 285 cm na výšku a 270 cm na šířku. Byly masivní konstrukce, tloušťka rámu dveří byla 5 cm, výplň dveří byla z desek 3,5 cm a 2,5 cm tlustých. Rám byl spojen pomocí truhlářského spoje a to čepu s pérem a dlabem, který byl zajištěn pomocí kolíku napříč spojem. Výplň poté byla vsazena do drážky v rámu a celá výplň dveří byla olištována dubovými profilovými lištami na pokos v rozích. Dveře byly opatřeny hnědou nátěrovou hmotou, ale s jistotou nelze říci, jestli se jedná o původní nátěr.

Od nepaměti, dle ústního podání od doby zbourání kostela na hřbitově, sloužily jako vjezdová vrata do hospodářské části usedlosti čp. 69. Hospodářským provozem, zejména v období družstevního používání stavení, byly dveře značně poškozeny a zůstalo z nich zachováno jen několik částí, které jsou v současné době uloženy v márnici u hřbitova.

Obr. 9: Vstupní dveře do kostela používané jako vjezd do usedlosti čp. 69 (Foto: J. Mikulík, ~1980)

Pro posouzení jejich stáří byl vypracován odborný dendrochronologický posudek soudním znalcem na základě tří vzorků odebraných z různých částí dveří.²⁰ Bylo prokázáno, že vzorky jsou prakticky shodné, tj. pocházejí buď z jednoho kmene, nebo stromů rostoucích blízko sebe. Datování podle synchronizace se standardní chronologií bylo prokázáno jako spolehlivé s tím, že stromy rostly v rozmezí let 1676 – 1809 a byly staré minimálně 130 let. Dobu skácení stromů nebylo možno kvůli absenci podkorního letokruhu určit. Bylo potvrzeno jejich vyrobení z dubového dřeva stromů zřejmě místního původu.

Obr. 10: Detail oblouku dvevního křídla
(Foto: M. Mlčák, 2022)

Obr. 11: Zámkové kování kostelních dveří
(nyní na garáž. vratech) (Foto: J. Mikulík, 2022)

Součástí dveří bylo i kování se zámkem, které již však není k dispozici, poněvadž je původní majitel poskytl soukromému sběrateli. Má nyní poněkud nedůstojné umístění na garážových vratech. Na základě fotografií bylo kování konzultováno se znalcem²¹ a dle jeho názoru je možné je tvarově zařadit do počátku 19. století, s tím, že se zřejmě jedná o již průmyslově odlévaný výrobek pravděpodobně z litiny pocházející z továrny z Hranic nebo jejich okolí.

20. Kyncl, Josef: Zpráva č. 860-06/22 o dendrochronologickém datování původních vstupních dveří kostela sv. Matouše ve Stříteži nad Ludinou. Brno 2022

Ze získaných informací o stáří použitého dřeva a typu dveřního kování lze odvodit, že dveře byly zhotoveny ve druhé dekádě 19. století, zřejmě krátce před rozhodnutím vrchnosti a jejím svolením se stavbou nového kostela. Lze předpokládat, že tehdejší dveře již byly v tak zchátralém stavu, že si urgentně vyžadovaly výměnu za bezpečnější.

Zajímavá je nepoměrně velká šířka dveří v porovnání k šířce čelní zdi kostela (jsou o 95 cm širší než dveře do současného kostela). Vnitřní šířka kostela je pouhých 7 m, po stranách dveří tedy uvnitř kostel zůstávalo na každé straně jen 215 cm, což je dost neobvyklé. Vzhledem k tomu, že se do kostela vešlo maximálně 210 osob, musela asi velká část účastníků bohoslužby stát venku před kostelem. Zřejmě velká vrata měla umožnit její lepší sledování pro ty, kteří se dovnitř nemohli vejít.

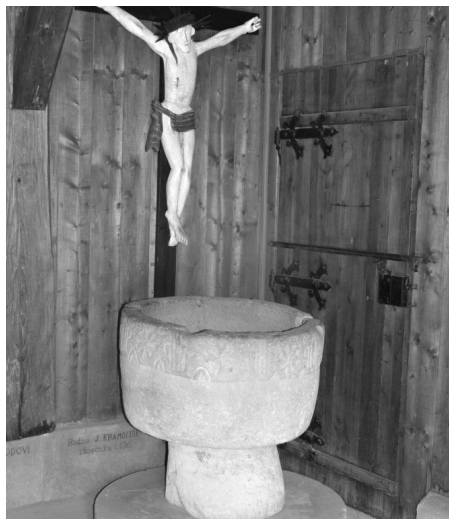
Křtitelnice

Křest je jedna z nejdůležitějších událostí v životě křesťana, která symbolizuje jeho přijetí do společenství církve. Křtitelnice jsou proto nesmírně důležitou součástí vybavení kostela.

Asi je mimořádnou shodou náhod, že při přípravě tohoto článku bylo zjištěno, že ve Valašském muzeu v přírodě se nacházejí dvě kamenné křtitelnice, které pocházejí ze Stříteže nad Ludinou. Jedna z nich je umístěna na vnějším ochozu²² kostela sv. Anny v areálu Dřevěného městečka.

Obr. 12: Křtitelnice v ochozu kostela sv. Anny v rožnovském skanzenu (Foto: J. Mikulík, 2022)

Obr. 13: Křtitelnice v předsíni kostela sv. Anny v rožnovském skanzenu (Foto: J. Mikulík, 2022)

---

21. Žákovský Petr. Archeologický ústav Akademie věd České republiky, Brno

Druhá z nich je přímo v předsíni tohoto kostela²³ na pravé straně u vstupu.

Dle dokumentačních karet byly obě zakoupeny tehdejším ředitelem Ing. Janem Rudolfem Bečákem v roce 1965 do sbírkového fondu muzea od soukromého majitele ve Stříteži nad Ludinou. Bohužel k nim nejsou uvedeny žádné bližší údaje o jejich stáří a o jejich osudu. Díky vstřícnosti pracovníce muzea²⁴ bylo možno pořídit jejich dokumentaci jako podklad pro další bádání.

Další postup jejich identifikace byl veden dvěma cestami. Především byly osloveny některé specializované instituce²⁵ a jejich odborní pracovníci na území Moravy s prosbou o bližší identifikaci obou křtitelnic. Od nich byla získána řada užitečných informací a podnětů. Mimořádně vstřícně zareagoval Mgr. Dominik Christel z oddělení evidence památek a IS územního odborného pracoviště v Olomouci NPÚ, který zpracoval podrobné odborné posouzení obou křtitelnic, které je návazně připojeno v samostatném článku. Dochází v něm k důležitým závěrům o jejich stáří. Křtitelnice na ochozu je přímo datována a je na ní uveden rok 1553. U křtitelnice v předsíni kostela vyvozuje, že je možné ji datovat až do 2. poloviny 14. století. Tento závěr je dalším podpurným argumentem o existenci Stříteže již ve 14. století. Nevylučuje však ani možnost, že může dokonce pocházet už z poslední třetiny 13. století.

Záměrem druhé cesty bylo nalézt dosud zachované kamenné křtitelnice, zdokumentovat je, porovnat se střítežskými křtitelnicemi a zařadit je do příslušného časového období. Především byly vyhledány tři křtitelnice, které popisuje ThDr. František Příkryl²⁶, významný regionální historický badatel a nadšený propagátor cyrilometodějské tradice při svém objeveném putování po stopách sv. Cyrila a Metoděje. Nalezené křtitelnice považoval za hmotné doklady jejich misijního působení. První z nich je umístěna ve filiálním kostele sv. Jakuba Většího v Tečovicích u Malenovic, další v kostele sv. Michala ve Vítochově u Bystřice nad Pernštejnem a poslední pocházející z kostela sv. Jiljí v Pavlovicích u Přerova je uložena v depositáři Muzea Komenského v Přerově.

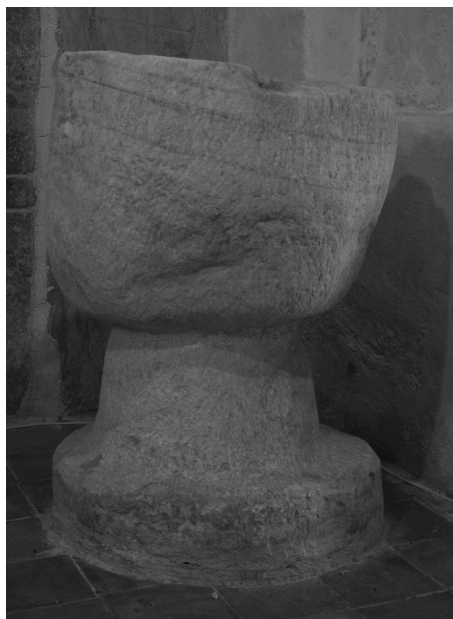
22. Křtitelnice kamenná, Národní muzeum v přírodě – Valašské muzeum v přírodě, inv. č. 3550, lokalita Střítež nad Ludinou, nedatováno.

23. Křtitelnice kamenná, Národní muzeum v přírodě – Valašské muzeum v přírodě, inv. č. 3555, lokalita Střítež nad Ludinou, nedatováno

24. Mgr. Jana Tichá, oddělení výzkumu a sbírkových fondů

25. Muzeum Komenského v Přerově, p. o., Muzeum Novojičínska, p. o., Městská kulturní zařízení Hranice, p. o., Slezské zemské muzeum, Národní památkový ústav, územní odborné pracoviště v Olomouci a územní odborné pracoviště v Kroměříži a Arcibiskupství Olomoucké, památkové oddělení.

26. ThDr. František Příkryl (* 1857, Vlčnov u Uherského Brodu † 1939, Drahotuše) kněz, historik, archeolog, badatel, spisovatel, zakladatel Záhorské kroniky a velký vlastenec.

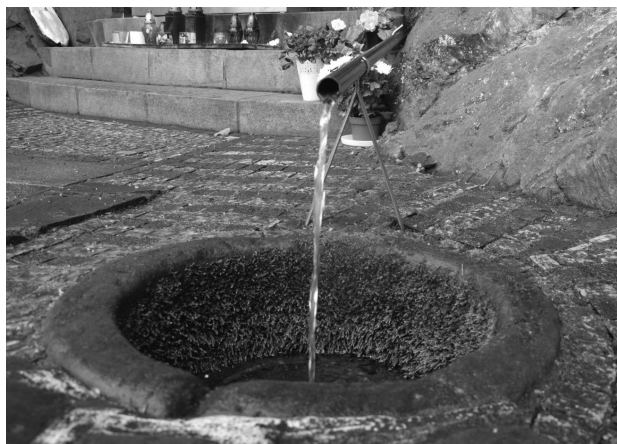

Obr. 14: Křtitelnice z pol. 13. století
ve Vítochově (Foto: J. Mikulík, 2022)

Obr. 15: Křtitelnice z konce 13. stol. v Tečovicích
(Foto: J. Mikulík, 2022)

Dále byly zdokumentovány kamenné křtitelnice v kostele sv. Václava v Dolních Dubňanech u Moravského Krumlova, v kostele sv. Martina v Kralicích nad Oslavou a křtitelnice z kostela sv. Petra a Pavla v Řeznovicích vystavená v lapidáriu zámku v Oslavanech. I když byly získány i základní informace o dalších křtitelnicích (např. Mošnov), nebyly pro původní záměr využity vzhledem k fundovanému posouzení střítežských křtitelnic Mgr. Christelem.

Obr. 16: Spálovská křtitelnice
pod výtokem zázračné
vody na poutním místě
Panna Maria ve Skále
(Foto: J. Mikulík, 2022)

Z regionálního pohledu je však zajímavé připomenout křtitelnici ze spálovského kostela sv. Jakuba Staršího, která sloužila až do roku 1619, kdy ji nahradila nová křtelnice pořízená majitelkou spálovského panství Kristinou z Rogendorfu. Slouží ale do dnešních dnů na jiném místě – jako zádržná nádoba pod výtokem zázračné vody na poutním místě Panna Maria ve Skále.

Kropenky

Kropenky jsou nádoby na svěcenou vodu, kterou se žehnají věřící po vstupu do kostela. Z původního kostela se zachovaly obě, jedna je v soukromé sbírce a druhá je, tak jako již popsané křtelnice, součástí Valašského muzea v přírodě²⁷. Je také umístěna v předsíni kostela sv. Anny po levé straně dveří do kostelní lodi. Do muzea byla získána v roce 1965 darem od farního úřadu ve Stříteži nad Ludinou.

Kropenky jsou vyrobeny z jemného pískovce, mají půlelipsovitý tvar s tradiční dekorací typickou pro barokní období. Ve farní kronice není záznam o je-

jich osudu, ale dá se předpokládat, že byly alespoň na krátkou dobu použity ze starého kostela, než se farníkům podařilo z vlastních prostředků pořídit ostatní vybavení kostela.

Je třeba konstatovat, že kamenné kropenky se na rozdíl od kamenných křtelnic vyskytovaly velmi zřídka. Několik jich bylo v muzeích, v kostelích byly nahrazeny kropenkami vyrobenými z ušlechtlejších materiálů, převážně z leštěného mramoru. Střítežské kropenky v tomto provedení lze tedy považovat za téměř unikátní.

*Obr. 17: Kropenka
v předsíni kostela sv. Anny
v rožnovském skanzenu
(Foto: J. Mikulík, 2022)*

27. Kropenka kamenná, Národní muzeum v přírodě – Valašské muzeum v přírodě, inv. č. 3545, lokalita Střítež nad Ludinou, nedatováno

Fara

Při popisu hmotných památek předchůdce současného kostela je nezbytné připomenout farní budovu, která byla postavena v roce 1772, pět let po zřízení lokálního kaplanství. Fara stojí na původním místě a honosí se unikátem nejstarší budovy v obci, která zůstala ve své základní podobě nezměněna. Je postavena v empírovém slohu a ve své době byla nepochybně nejhonosnější budovou v obci. Vždyť její zastavěná plocha (včetně podélného přístěnku ze západní strany) je pouze o 12 m² menší než o 50 let později postaveného kostela. Určitě tak přesvědčivě demonstrovala významné postavení církve v životě tehdejší společnosti. Jak bylo zvykem, založil ji patron, kníže František z Dietrichsteinu, ale na její stavbu museli podstatným dílem přispět občané obce zajištěním potřebného materiálu i svou prací.

Během 250 let své existence prošla mnoha úpravami, ale ty naštěstí nezměnily její krásu.

Obr. 18: Střítežská fara (Foto: J. Mikulík, 2022)

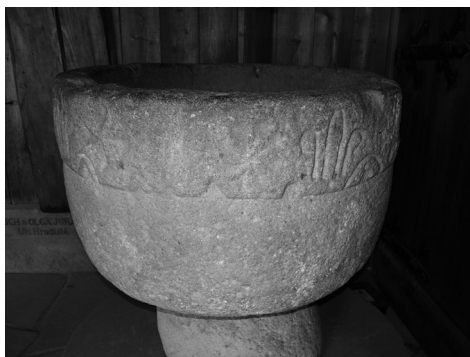
Příspěvek k umělecko-historické analýze dvojice křtitelnic z bývalého kostela sv. Matouše ve Stříteži nad Ludinou

Mgr. Dominik Christel

Kostel sv. Anny situovaný v areálu Dřevěného městečka v rámci Valašského muzea v přírodě v Rožnově pod Radhoštěm je vedle pozoruhodného mobiliáře také místem deponování dvojice křtitelnic, které dle přírůstkových záznamů pocházejí z bývalého hřbitovního kostela sv. Matouše ve Stříteži nad Ludinou.¹

Obr. 1: Gotická křtitelnice

Obr. 2: Gotická křtitelnice, detail

Následující článek se snaží tyto kulturní artefakty podrobit vhodné interpretaci za pomoci umělecko-historické a zčásti i epigrafické analýzy.

Slohově starší z dvojice křtitelnic představuje kamenná křtitelnice umístěná v předsíni kostela sv. Anny, na epištolní straně, kde byla osazena na široké novodobé podnoží kruhového půdorysu. (obr. 1) Vlastní korpus křtitelnice je vyroben z jednoho kusu kamene (pískovec), do tvaru poměrně nízkého kalicha a skládá se z krátké, masivní hladké nohy ve formě komolého kužele. Na nohu nasedá mohutná válcová mísa s hladkým pláštěm a horním širokým lemem zdobeným ornamentálním pásovým vlysem. Dekorativně pojatá obruba se skládá z několika vtesaných symbolů: řecký rovnoramenný kříž, tlapatý kříž a převážující motiv osmilisté růžice (v jednom případě devítilisté).

Tyto symboly jsou vždy pravidelně odděleny symetricky utvářeným, silně stylizovaným znakem rostlinného charakteru, patrně představujícím rákosí. (obr. 2) Ten-

---

1. Valašské muzeum v přírodě, přírůstková kniha, inv. číslo 3550 a inv. číslo 3555, záznam z r. 1965.

to atypický znak zde pravděpodobně plní funkci ve vztahu k svátosti křtu jako vizuální odkaz na řeku Jordán a na osobu proroka sv. Jana Křtitele, jehož individuální atribut – kříž na dlouhé žerdi byl dle křesťanské tradice vyrobený z rákosové třtiny. Zvolené interpretaci by rovněž odpovídalo, že křtitelnice byly původně označovány latinským názvem piscina (rybník).²

Ovšem jako nejsilnější argument pro identifikaci daného symbolu ve významu rákosu však hovoří vlastní původní název vsi Stříteže jako „Třtí“ (Třítěž), označující ostrou travu, rákosí, nebo ostřici, z čehož se následně vyvinulo současné označení obce.³ Tímto významovým výkladem by pak byl původ křtitelnice přímo spojen s konkrétním místem, a potvrdil by se tak její autentický původ.

Všechny výše zmíněné symboly jsou odděleny hrotitými, ale i zaoblenými, povětšinou zdvojenými, nebo pouze probranými výběhy ve spodní části lemu. Tyto hrotité oblouky patrně představují tradiční gotický slohotvorný prvek lomeného oblouku, v jeho zjednodušené podobě, využitý jako určitý dělicí znak i zdobná složka tohoto kamenického díla. Vodu a vodní rostliny je současně možné vnímat ve významu symbolu života a zrození, vlastní kříž pak reprezentuje smrt Ježíše Krista na kříži, ale zejména jeho následné vzkříšení. Motiv osmilisté rozety, jenž dle všeho odkazuje k růži jako jednomu ze symbolů Neposkvrněného početí Panny Marie („růže bez trní“), je možné například nalézt i na raně gotické kamenné křtitelnici ze 13. století v Dubanech v kostele sv. Petra a Pavla, okres Litoměřice.

Typ tvarového a dekorativního provedení, rejstřík uplatněných symbolů, po-
tažmo i druh použitého materiálu odkazuje k středověkému původu křtitelnice, časově spadající s určitostí do gotického období. Toto datování podporuje významné zjištění, a to existence nápisového vlysu pod dekorativním lemem, kde po obvodu mísy obíhá několikařádkový latinský text s velmi těžce rozpoznatelnými písmeny, provedenými pravděpodobně gotickou majuskulou, z nichž je čitelných pouze několik liter. Mezi jiným je zde snad uvedeno: „BERNA(...)“, což by mohlo odkazovat k představenému premonstrátského kláštera Hradisko u Olomouce, a to buď k opatovi Bernardovi I. (1350-1356), nebo k opatu Bernardovi II. (1478-1483). Na dně křtící nádoby v centru je pravděpodobně také uveden vtesaný nečitelný letopočet uvozený písmeny „A D“, pod kterým pak patrně nachází drobná iniciála, snad „K“ v oválném rámci. V tomto pohledu by tak bylo možné danou křtitelnici datovat už do úvodu 2. poloviny 14. století, což z ní činí velmi významný kulturně-historický artefakt, jenž by

2. HALL, James (1991): *Slovník námětů a symbolů ve výtvarném umění*. Praha: Mladá fronta, s. 391.

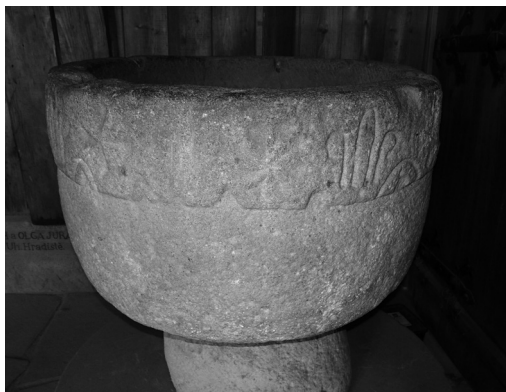
3. MIKULÍKOVÍ, Josef a Marie - ŠATÁNKOVÁ, Ludmila (2002): *Střítež nad Ludinou v mozaice dějin Hranicka, Střítež nad Ludinou*, s. 17.

4. MIKULÍKOVÍ, Josef a Marie (2000): *Z dějin střítežské farnosti. Střítež nad Ludinou*, s. 7.

odkazoval k premonstrátskému řádu, který držel hranické panství od počátku 13. století.⁴ Nelze ovšem zcela vyloučit i možnost, že je tato křtitelnice ještě staršího data a může pocházet už z poslední třetiny 13. století, vzhledem k v pramenech citované existenci jednoho z původních zvonů v kostele sv. Matouše, jenž měl být ulit v r. 1272.⁵ Problematickou skutečností v dalším zkoumání je však přítomnost mnoha dalších nápisů na plášti a dně mísy křtitelnice, kde se vyskytuje několik rytých letopočtů ze závěru 18. století a z 19. století (např. 1856).

Tvarově podobné raně gotické křtitelnice je možné kupříkladu nalézt ve Vítochově, v kostele sv. Archanděla Michaela, která pochází ze 13. století, a pak také v kostele sv. Jakuba v Tečovicích, jež byla vytvořená na přelomu 13. a 14. století. Křtitelnice z Vítochova má také po obvodu mísy nápisový vlys a na dně mísy reliéf kříže. V kostele Proměnění Páně v Chlumu, okres Hradec Králové, je situována křtitelnice pocházející z konce 14. století. Obdobně formovaná gotická křtitelnice z 15. století se nachází v Mostě, před budovou magistrátu, transferovaná původně z kostela Všech svatých v Albrechticích. Další blízké příklady představují raně gotická křtitelnice u kostela sv. Václava ve Světlé nad Sázavou, nebo křtitelnice z 15. století v kostele

Obr. 3: Renesanční křtitelnice

Nejsvětější Trojice v Malšicích.

Druhá, slohově mladší střítežská křtitelnice, umístěná na vnějším ochozu kostela sv. Anny, je vyrobená z jemnozrnného pískovce a byla opět druhotně postavena na novodobou kruhovou podnož. (obr. 3) Vlastní křtitelnice je vytesaná rovněž z jednoho kusu kamene, je kalichovitého typu a skládá se z krátké, masivní válcové hladké nohy, na kterou nasadá mohutná mísa tvaru mírně

stlačené hemisféry s hladkým pláštěm. Křtící nádoba je ve spodní části omezena výrazným hladkým oblounovým prstencem, v horní části pak okosenou, hladkou, ohrnutou obrubou. Mísa je na dvou protilehlých místech prolomena obdélnými žlábkami pro vložení zábrany (zástrče) původně chránící víko a vložený kovový kotlík. Pod obrubou vpravo od výžlabku je situován velmi špatně čitelný letopočet: „l:5:5:3“. (obr. 4) Shodná datace v menším měřítku se patrně také nachází vlevo od vyžlabení. Na plášti mísy se nalézají další tesané nápisy, značně vyhlazené, které jsou ovšem zcela nečitelné.

5. MIKULÍKOVI, Josef a Marie - ŠATÁNKOVÁ, Ludmila (2002), *Op. cit.*, s. 33.

Obr. 4: Renesanční křtitelnice, detail letopočtu na míse

Nově příchozí příslušníci tohoto náboženského vyznání se tak patrně tímto způsobem vymezili proti předchozímu katolickému ritu „po římském způsobu“ a pro jimi prováděný obřad křtu začali používat tuto nově zhotovenou křtitelnici. Podstatným faktorem mohl být i důraz na omezení přílišné zdobnosti, která přiměla Moravské bratry k tomu, že přestali využívat stávající gotickou, výrazně dekorativně pojatou křtitelnici a přistoupili k vytvoření nové, již nezdobené. Další možností může být, že již pro svůj stav nevyhovovala soudobým potřebám. Tato vysvětlení by tak zdůvodňovala existenci dvou křtitelem pocházejících z jedné lokality. Obdobně tvarovaná křtitelnice je například situována v kostele sv. Martina v obci Zámorsk, okres Ústí nad Orlicí, pocházející zřejmě z přelomu 15. a 16. století.

Ve Stříteži se tak původní kostel sv. Matouše stal evangelickým kostelem, jak dokládá Dr. Bohumír Indra na ilustrativní mapce „Panství Hranické a Drahotušské v 2. pol. 16. stol.“, v publikaci věnované dějinám Hranic.⁸ Po vysvěcení nově zbudovaného kostela sv. Matouše v roce 1822 byl původní hřbitovní kostelík rozebrán na stavební materiál a křtitelnice byla převezena v rámci obce do budovy fojtství (čp. 1).⁹ Následně zde byla umístěna ve stájích a používána jako napajedlo pro

Podle dřívějšího názoru teologa a historika Dr. Františka Příkryla (1857-1939) měla tato křtitelnice pocházet údajně až z dob Velké Moravy.⁶ Datace na křtitelnici však přímo odkazuje na rok 1553, kdy získal hranické panství, včetně vsi Stříteže, Jan Kropáč z Nevědomí a kdy se za jeho správy ve vesnici usadili Moravští bratři, zvaní pikharti.⁷

6. MIKULÍKOVÍ, Josef a Marie - ŠATÁNKOVÁ, Ludmila (2002): *Op. cit.*, s. 139.

7. Wikipedia. [online] 2022 [cit. 20. května 2022]. Dostupné z: <https://cs.wikipedia.org/wiki/St%C5%99%C3%ADte%C5%BE_nad_Ludinou>

8. HOSÁK, Ladislav - INDRA, Bohumír - JAŠKOVÁ, Marie (1969): *Hranice, dějiny města. I. Od nejstarších dob do války třicetileté. Hranice: MNV v Hranicích*, s. 81. - MUSIOL, A. V. (1936): *Soudní okres hranický. Hranice: Okresní hospodářský spolek hranický*, s. 244. – Autor zmiňuje mezi „starými památkami“ obce také „křtitelnici z dřevěného českobratrského kostelíka.“

9. Cit. v pozn. 5.

10. PŘÍKRYL, František (1933): *Památky sv. Cyrila a Metoda. Praha: Matice Svatoklimentská*, s. 41.

koně.¹⁰ V roce 1965 pak získalo křtitelnici, včetně gotické, do svých sbírek Valašské muzeum v přírodě, kde byly instalovány jako součást prohlídkové expozice.

Dvojice dochovaných křtitelek, z nichž gotická pochází patrně z počátku 2. poloviny 14. století a druhá, renesanční, byla zhotovena prokazatelně v úvodu 2. poloviny 16. století, autenticky dokumentují náboženskou a kulturní historii obce Střítež nad Ludinou. Svými výtvarnými kvalitami pak představují poměrně zručně řemeslně zpracované kamenické práce a ve svém celkovém úhrnu slohově pozoruhodné realizace. V širším kontextu tyto významné doklady hmotné kultury mohou přispívat i k dalšímu rozvoji poznání dějin hranického panství a zčásti i k historii správy premonstrátského kláštera Hradisko u Olomouce.

Zjištění uvedená v tomto příspěvku je však vhodné v budoucnu dále prověřit vědeckým zkoumáním za pomoci moderních analytických metod, např. fotografováním s vysokým rozlišením snímků, nebo 3D laserovým skenováním povrchu křtitelek, v návaznosti na počítačové zpracování pomocí speciálních grafických programů, které mohou v této problematice přinést další, jistě velmi významné poznatky.

Literatura:

- HALL, James (1991): *Slovník námětů a symbolů ve výtvarném umění*. Praha: Mladá fronta.
HOSÁK, Ladislav - INDRA, Bohumír - JAŠKOVÁ, Marie (1969): *Hranice, dějiny města. I. Od nejstarších dob do války třicetileté*. Hranice: MNV v Hranicích.
MIKULÍKOVI, Josef a Marie (2000): *Z dějin střítežské farnosti. Střítež nad Ludinou*.
MIKULÍKOVI, Josef a Marie - ŠATÁNKOVÁ, Ludmila (2002): *Střítež nad Ludinou v mozaice dějin Hranicka. Střítež nad Ludinou*.
MUSIOL, A. V. (1936): *Soudní okres hranický. Hranice: Okresní hospodářský spolek hranický*.
PŘIKRYL, František (1933): *Památky sv. Cyrila a Metoda*. Praha: Matice Svatoklimentská.

Ze života dechovky z Partutovic

Mgr. Marcela Brázdová

Dechová hudba Partutovjanka v roce 2020 oslavila 70. výročí od svého založení. Název je odvozen od jména obce na okraji Oderských vrchů – Partutovic. Za tu dlouhou dobu se v Partutovjance vystříдалo mnoho hudebníků z Partutovic a okolí.

U zrodu dechovky Partutovjanky stáli sourozenci Josef a Václav Janíčkovi z Partutovic (čp. 75), synovci mého prastrýce, kapelníka Hanácké hudby z Předmostí u Přerova Josefa Janíčka (1897-1972), rodáka z Partutovic (čp. 75). Kapelníkem Partutovjanky se nakonec z obou bratří stal Josef Janíček. Prvními členy dechovky tedy byli: Josef a Václav Janíčkovi (čp. 75), Josef Maršálek (čp. 2), Jaroslav Remeš (čp. 17), Ladislav Kandler (čp. 53), František Bláha

(čp. 103), František Hynčica (čp. 23), Alois Haubelt (čp. 63) Karel Remeš (čp. 54), Vilém Potsch (čp. 104), Augustin Janíček, Josef Pavelka (čp. 51), Josef Bláha (stolař), Václav Blaha (čp. 50), Josef Janíček (kovář), Alois Janíček (čp. 42). Hrávali i Učeň Josef, Remeš Miroslav, Podešva Zdenek, Lebánek Miroslav.

Dochovaly se kopie „Potvrzení o účinkování souboru“ z let 1953-1954. Originál si ponechával pořadatel, 1. kopie se v té době posílala do Prahy na HAÚ - Hudební artistická ústředna, 2. kopie připadla MSLH, poslední 3. kopii si ponechával vedoucí. A tím byl kapelník pan Josef Janíček. Z dochovaných potvrzovacích kopií se můžeme ledacos dovědět.

Budu citovat z uvedených Potvrzení, konkrétně od prosince 1952 do ledna 1954. Bylo „odehráno“ 48 akcí za 14 měsíců! Zajímavé je, kdo byl pořadatelem, o jaký druh produkce se jednalo, kde k ní došlo, datum a podpis za pořadatele, pokud byl uveden. V tomto pořadí budu uvádět dané informace:

MNV (Místní národní výbor) v Potštátu, hudební zábava, Potštát-kulturní středisko, 26. 12. 1952

ČSM (Československý svaz mládeže) v Uhřínově, Silvestrovský večírek 1952, Uhřínov- sál hostinec

Místní hasičská Jednota v Luboměři, společenský ples, Luboměř – hostinec p. Ondřejové, 17. 1. 1953, Jákl František

Místní hasičská Jednota v Partutovicích, společenský ples, Partutovice – hostinec s. Fojtíka, Hercík Josef

Svaz bojovníků za svobodu v Potštátu, taneční zábava, Kyžlířov – hostinec s. Remeše, 27. 1. 1953

Československá strana komunistická, Lipná, maškarní ples, Lipná – hostinec, 31. 1. 1953

Místní hasičská Jednota v Kovářově, končínová zábava, Kovářov – hostinec s. Böhma, 17. 2. 1953

Československý svaz mládeže Luboměř, maškarní ples, Luboměř – hostinec s. Ondřejové, 19. 2. 1953, Ambrož

Místní hasičská Jednota Kyžlířov, končínová zábava, Kyžlířov – hostinec Remeše, 28. 2. 1953

S. Pavela, Padesátílány, pohřeb, Padesátílány – Potštát, 29. 3. 1953, Pavela

ČSM v Lipné, taneční zábava, Lipná – hostinec s. Zajance, 6. 4. 1953, Zajanc

Svaz zaměstnanců Č. V. S. v Luboměři pod Strážnou, taneční zábava, Luboměř pod Strážnou – kulturní dům, 11. 4. 1953, Dimikov Ivanovič

Lesní brigáda v Kyžlířově, dřevařský večírek, Kyžlířov – hostinec s. Remeše, 18. 4. 1953, Janíček

Každé Potvrzení o účinkování souboru obsahovalo základní informace o souboru. Bylo stále totožné: název - dechový soubor, oprávněný vedoucí:

Janíček Josef, pověřený vedoucí hry: proškrtnuto. (Číslo bloku (2284) a číslo oprávnění bylo stále stejné z uvedených 14 měsíců: čísla jednotlivých Potvrzení šla vzestupně, nechybělo žádné.) Dále byl uváděn počet členů – ten se pohyboval v rozmezí 10 – 15 hudebníků. Nejčastěji figuroval počet 12. V rubrice Podmínky můžeme číst: odměna hudebníkům a vedoucímu, MOS LH, ale jednalo se o odvod peněz (více než 2%), pak 2% dávku HAU a dva řádky cestovné + dopravné – ty byly vždy prázdné. Od července 1953 řádek MOS LH nahrazen slovem zřizovatel. Závěr podmínek patřil celkovému součtu ve dvou sloupcích: Ujednáno Kčs a Vyúčtování Kčs, nikdy nebyly rozdílné, obě částky vždy stejné. Do 1. 6. 1953, kdy proběhla státní měna, byly částky několikatisícové. Po té převažuje celková částka 515,10 Kčs. Nejvyšší částka pak měla hodnotu 738,30 Kčs. Zajímavé je, že se vždy v celkové částce objevují desetihaléře.

U produkce byla vyplněna doba, od kdy do kdy bude dechovka hrát. Některé hudební akce stejného charakteru vynechávám. Pokračuji v doslovném opisu dalších Potvrzení.

Národní fronta v Potštátu, lidová veselice s programem, Potštát – kulturní dům, 9. května 1953 od 19 do 02 hod. Právě zde v Podmínkách je napsáno: Hra provedena „Zdarma“ na oslavy 9. května 1953 - brigáda, podpis nečitelný

Osvětová beseda v Partutovicích, oslavy na 9. května, Partutovice – hostinec s. Fojtíka, 10. května 1953 od 20 do 24 hod. Hra provedena „Zdarma“ na oslavy 9. května 1953 – brigáda, podpis nečitelný

ČSM Luboměř, Kácení máje, Luboměř u Ondřejové, 17. 5. 1953, Ambrož Frant.

Místní Jednota hasičská ve Spálově, Kácení máje, Spálov – hostinec s. Soma, 31. května 1953, Josef Klezla

ČSM v Jindřichově, červencová noc, Jindřichov – host. s. Ondry, 28. července 1953, Zdeňka Králová. (Zde chybělo, od kdy do kdy se hrálo, možná červencová noc trvala i s hudbou do svítání.)

Z-S- R-O-H se správou statku v Luboměři pod Strážnou, taneční zábava, Luboměř pod Strážnou – kult. dům, 18. července 1953, Ivanovič Dimikov

ČSM v Boškově, taneční hodová zábava, Boškov – místní hostinec, 26. 7. 1953, Groman

M.O.B. Místní Osvětová beseda v Partutovicích, taneční zábava, místo konání - Kyžlířov host. soudr. Remeše, 1. 8. 1953, Janíček. (Překvapující místo konání)

ČSM v Partutovicích, dožínková zábava, Partutovice – host. soudr. Fojtíka, 29. srpna 1953, Haubelt Zd.

Branci v Luboměři, zábava na rozloučenou, Luboměř – host. s. Ondřejové, 10. října 1953, Ambrož František

Branci v Partutovicích, zábava na rozloučenou, Partutovice - host. s. Fojtíka, 18. října 1953, Kandler Ladislav

Branci v Partutovicích (opět), taneční zábava, Partutovice – host. Fojtíka, 22. listopadu 1953, Fojtík Karel („Rarita“)

Myslivecká jednota Olšovec, poslední leč, Olšovec host. s. Šindlera, 5. prosince 1953

Zaměstnanci závodu „Senos“ v Kovářově, oslavy dokončení pětiletky, Kovářov – hostinec s. Böhma, 10. 12. 1953, Hra provedena brigádnicky Zdarma

M.N.V. Kyžlířov, Veselice na zahájení nového hospodářského roku v Kyžlířově, Kyžlířov, 2. 1. 1954, 4 hod. odehrány brigádnicky Zdarma od 19 do 23 hod., Remeš

Osvětová beseda v Partutovicích, Veselice při oslavách dědy Mráže, Partutovice – kulturní místo, 3. ledna 1954 od 19 do 24 hod., 5 hod. odehráno brigádnicky Zdarma

Janiček Augustýn, Kyžlířov, svatební veselice, Kyžlířov, 16. ledna 1954, Janíček ČSM v Partutovicích, Maškarní ples, Partutovice - host. s. Fojtíka, 23. ledna 1954, Šindler M.

Nejvíce akcí s doprovodem dechovky Partutovjanky se odehrálo od prosince 1952 do ledna 1954 v Partutovicích. Téměř 12 akcí. S 8 akcemi následoval Kyžlířov. Shodně po 6 akcích proběhlo v Luboměři a v Luboměři pod Strážnou. Je to jistě dáno původem a pak bydlištěm pana kapelníka Josefa Janíčka. Dětství a mládí prožil v Partutovicích a se svou rodinou pak žil v Luboměři pod Strážnou.

HUDEBNÍ A ARTISTICKÁ ÚSTŘEDNA v Praze I, Dlouhá tř. 5		Vyhотови: orig.-pofadatel 1. kopie - HAÚ 2. kopie - MS LH 3. kopie - vedoucí	
Blok <u>2224</u>		Číslo <u>16</u>	
POTVRZENÍ O ÚČINKOVÁNÍ SOUBORU			
Převzaté	Jméno: <u>Partutovská vesela beseda</u>		
	adresa: <u>Partutovice</u>		
Provedení	druh: <u>dechovka</u>		
	místo: <u>Partutovice</u>		
	datum: <u>21. listopadu 1953</u> od <u>19</u> do <u>23</u> hod.		
Soubor	název: <u>Partutovská vesela beseda</u>		
	oprav. vedoucí: <u>J. Janíček</u> čla. opr. <u>2224</u>		
	pověř. ved. hry: <u>J. Janíček</u> čla. pov. <u>2224</u>		
	počet členů: <u>12</u>		
Podmínky	odměna hudebník. a vedouc.	Ujednání Kčs	Vypočítání Kčs
	zřizovatel	<u>558 -</u>	<u>558 -</u>
	2% dávku HAÚ	<u>11.20</u>	<u>11.20</u>
	cestovné	<u>11.20</u>	<u>11.20</u>
	doprava	<u>11.20</u>	<u>11.20</u>
Celkem		<u>660.40</u>	<u>660.40</u>
Dávka HAÚ odešlá dne:		Přijem potvrzuje: <u>J. Janíček</u>	
		Datum ujednání: <u>21. listopadu 1953</u>	
razítko a podpis pořadatele		podpis vedoucího souboru	
<u>Janíček</u>		<u>J. Janíček</u>	
MS - LH		MS - LH	
Přijem Kčs _____ pro zřizovatele potvrzuje			
Set 11-811-53			

HUDEBNÍ A ARTISTICKÁ ÚSTŘEDNA v Praze I, Dlouhá tř. 5		Vyhотови: orig.-pofadatel 1. kopie - HAÚ 2. kopie - MS LH 3. kopie - vedoucí	
Blok <u>2224</u>		Číslo <u>24</u>	
POTVRZENÍ O ÚČINKOVÁNÍ SOUBORU			
Převzaté	Jméno: <u>Partutovská vesela beseda</u>		
	adresa: <u>Partutovice</u>		
Provedení	druh: <u>dechovka</u>		
	místo: <u>Partutovice</u>		
	datum: <u>16. prosince 1953</u> od <u>19</u> do <u>23</u> hod.		
Soubor	název: <u>Partutovská vesela beseda</u>		
	oprav. vedoucí: <u>J. Janíček</u> čla. opr. <u>2224</u>		
	pověř. ved. hry: <u>J. Janíček</u> čla. pov. <u>2224</u>		
	počet členů: <u>12</u>		
Podmínky	odměna hudebník. a vedouc.	Ujednání Kčs	Vypočítání Kčs
	zřizovatel	<u>558 -</u>	<u>558 -</u>
	2% dávku HAÚ	<u>11.20</u>	<u>11.20</u>
	cestovné	<u>11.20</u>	<u>11.20</u>
	doprava	<u>11.20</u>	<u>11.20</u>
Celkem		<u>660.40</u>	<u>660.40</u>
Dávka HAÚ odešlá dne:		Přijem potvrzuje: <u>J. Janíček</u>	
		Datum ujednání: <u>16. prosince 1953</u>	
razítko a podpis pořadatele		podpis vedoucího souboru	
<u>Janíček</u>		<u>J. Janíček</u>	
MS - LH		MS - LH	
Přijem Kčs _____ pro zřizovatele potvrzuje			
Set 11-811-53			

HUDEBNÍ A ARTISTICKÁ
ÚSTŘEDNA
v Praze I, Dlouhá tř. 5

Block 1889/16
Číslo 17

Vyhotovení:
orig.-pořadatel
1. kopie - HAU
2. kopie - MSLH
3. kopie - vedoucí

POTVRZENÍ O ÚČINKOVÁNÍ SOUBORU

Poslání:
jméno: Dechová hudba Partutovjanka
adresa: Partutovice

Provoz:
druh: postupná
místo: Partutovice, hosp. a. Handlová
datum: 5. prosince 1952 od 000 do 000 hod.

Soubor:
název: Dechová hudba
opráv. vedoucí: J. Janiček čís. opr. 2288
pověř. ved. hry: J. Janiček čís. pov.: 2288
počet členů: 11

	Ujednání Kčs	Vyúčtování Kčs
odměna hudebník. a vedouc.	432.-	432.-
zřizovatel	34.50	34.50
2% dávka HAU	8.64	8.64
cestovné	45.-	45.-
doprava		
Celkem	520.20	520.20

Dávka HAU odeslána dne: 17. prosince 1952
Přijímá potvrzuje: J. Janiček
Datum ujednání: 17. prosince 1952
razítko a podpis pořadatele: J. Janiček
MS - LH
Přijímá Kčs 17. prosince 1952 pro zřizovatele potvrzuje J. Janiček

ÚSTŘEDNA
v Praze I, Dlouhá tř. 5

Block 1889/16
Číslo 15

Vyhotovení:
orig.-pořadatel
1. kopie - HAU
2. kopie - MSLH
3. kopie - vedoucí

POTVRZENÍ O ÚČINKOVÁNÍ SOUBORU

Poslání:
jméno: Dechová hudba
adresa: Partutovice

Provoz:
druh: postupná
místo: Partutovice, hosp. a. Handlová
datum: 5. prosince 1952 od 000 do 000 hod.

Soubor:
název: Dechová hudba
opráv. vedoucí: J. Janiček čís. opr. 2288
pověř. ved. hry: J. Janiček čís. pov.: 2288
počet členů: 11

	Ujednání Kčs	Vyúčtování Kčs
odměna hudebník. a vedouc.	540.-	540.-
zřizovatel	42.68	42.68
2% dávka HAU	10.96	10.96
cestovné		
doprava		
Celkem	600.60	600.60

Dávka HAU odeslána dne: 17. prosince 1952
Přijímá potvrzuje: J. Janiček
Datum ujednání: 17. prosince 1952
razítko a podpis pořadatele: J. Janiček
MS - LH
Přijímá Kčs 17. prosince 1952 pro zřizovatele potvrzuje J. Janiček

Dechová hudba Partutovjanka hrála do roku 1960 pod Osvětovou besedou Partutovice. Od r. 1960 pak pod Kulturním klubem Partutovice při JZD Partutovice. Během 70 let docházelo k přirozené obměně hráčů jednotlivých nástrojů. K samoukům v dechovce přibýli i absolventi ze ZUŠ-bývalých LUŠ, tzv. „lidušek“, postupem času i profesionálové – absolventi konzervatoří. Ne všichni jsou uvedeni v mém příspěvku. Někteří hráči zastupovali, jiní se po nějaké době odstěhovali, či měli „povinnosti“ vůči dalším hudebním tělesům apod.

Partutovjanka - archiv Rostislav Janiček

V roce 1993 po smrti kapelníka Josefa Janíčka přebíral vedení Partutovjanky jeho syn Rostislav Janíček. Pod jeho taktovkou hráli:

Rostislav Janíček - 1. křídlovka, Miloslav Maršálek - křídlovka, František Hynčica - křídlovka, Vlastimil Šindler - křídlovka, Ludvík Bernátek - baryton, Ladislav Hynčica - baskřídlovka (tenor), Ladislav Cvešper - klarinet, Vilém Potsch - klarinet, František Cvešper - klarinet, Josef Pavelka - heligón (bas), Augustin Janíček - bubny, Oldřich Maršálek - buben. Probíhaly i další změny. Do dech. hudby nastoupili - např. Schwarz Roman, Potsch Vilém (ml.) Cvešper Petr, Voldán Václav, Pavelka Petr, Hynčica Josef, Vybíral Roman, Král Čeněk, Jakubík Petr, Potsch Pavel, Žabka Mojmír, Mestek Milan, Kubica Mojmír, Dreiseitel Kamil, Možíšek Zdeněk, Králová Simona.

Partutovjanka - archiv Rostislava Janíčka

Partutovjanka nechyběla a nechybí na žádné kulturní akci ve vsi. Doprovázela taneční vystoupení Moravské besedy při Kácení máje na návsi na horním konci před Kandlerovým. Bývala a je při slavení „Floriánka“ – slavnostních společných průvodech a mších dobrovolných hasičů obcí Partutovic, Jindřichova, Stříteže nad Ludinou a Olšovce. Později na důležitých akcích obce na hřišti v Hliníkách. Slavnostní průvody Božího těla a hodové mše ke cti sv. Mikuláše se bez Partutovjanky neobejdou. Dechovou hudbu Partutovjanku si objednávají i okolní vesnice a města jako součást různých pořadů. Pravidelně vystupovala na promenádních koncertech v Teplicích nad Bečvou! Je dobré vzpomenout i na nejrůznější přehlídky dechových hudeb.

Partutovjanka - archiv Ladislav Hynčica

Jich se účastnila i dechovka z Partutovic. Významnou přehlídkou dechových hudeb byla pro Partutovjanku celostátní přehlídka v Dřevohosticích v roce 1996, kde odvážně vystoupila s profesionální jistotou prezentovaných skladeb. Dodnes hraje na životních oslavách a při pohřbech.

Na sklonku minulého století se stal vedoucím orchestru a je jím až do současné doby kapelník Ladislav Hynčica, rodák z Partutovic (čp. 23). V současné době pod jeho vedením hrají: 1. křídlovka – Václav Voldán, 2. křídlovka – Jiří Král, trubka 1 – Roman Vybíral, ES klarinet - Zdenek Vávra, 1. klarinet – Josef Jiříček, Marek Maršálek, tenor – Jiří Jakubíček, Ladislav Hynčica, baryton – Hynek Skýpala, doprovod – Jiří Rýpar, Antonín Zedek, bas – František Ambrož, Michal Valenta, bicí - Rostislav Janíček, zpěv – Anna Turečková, Marie Haitlová, Ladislav Hynčica.

Dechová hudba Partutovjanka je kapelou, která je schopná zahrát na všech druzích akcí, počínaje průvody, přes shromáždění, až po oslavy, či promenádní koncerty.

Přeji celé kapele - ať jí to zdravě hraje jako doposud a ať svou hudbou dělá všem radost! Děkuji za spolupráci kapelníkům Ladislavu Hynčicovi a Rostislavu Janíčkoví!

Na KUBĚ se už tanci neholduje

Mgr. Jaroslava Šustková

Je právě 26. února 2022, brzy ráno a my vzhlédáme z letiště Václava Havla směrem na Paříž. Není nám do smíchu, na Ukrajině již třetí den zuří válka, všude platí přísná hygienická pravidla z důvodu koronavirové pandemie a my jedeme na dovolenou na exotickou Kubu. Něco je v tomto světě špatně, ale už to nemůžeme ovlivnit, CK FISCHER zájezd nezrušila a my s obavami předkládáme doklady před odbavením na letišti, není jich málo: kromě pasu musíme ukázat potvrzení o očkování (Certifikát EU COVI – 19), negativní PCR test, vízum na Kubu a vyplněný formulář k pobytu. Po hodině a půl přistáváme v Paříži na letišti Charlese de Gaulla a máme čtyři hodiny na to, abychom našly správný terminál k odletu do Havany. Ačkoliv jsou letištní budovy obrovské a složité propletené chodbami, podchody a nadchody, jsou velmi dobře značené, takže terminál 2E jsme vcelku snadno našly. V poledne nastupujeme do Boeingu 777 a před námi je desetihodinová cesta se společností AIR FRANCE přes Atlantik, čeká nás 7 737 km nad oblaky ozářenými sluncem. Palubní personál se o nás vzorně stará a nabízí nápoje podle potřeby (čaj, kávu, džus, vodu, víno...), také jsme dostali dvakrát jídlo, jedno po vzletu a druhé asi hodinu před přistáním v Havaně. Po odbavení na letišti José Martího v Havaně nás autobus zavezl k hotelu, ale to již bylo hluboko po půlnoci, podle středoevropského času, my si však ručičky hodinek posunujeme o 6 hodin zpět a můžeme jít ještě v hotelu na večeři. Ach, ten blažený pocit, když si v posteli můžu natáhnout nohy... a konečně sundat roušku.

Pláž Varadero s vyhřátým bílým pískem u Atlantického oceánu

Jsme ubytovaní v hotelu Arenas Blancas u jedné z nejkrásnějších pláží na VARADERU, letní teploty, bílý písek a průzračný Atlantický oceán slibují krásných dvanáct dnů dovolené. Bydlíme v dvoulůžkových pokojích Superior s prostorným balkonem a nádherným výhledem do palmového parku a na oceán. Stravujeme se v hotelové jídelně formou all inclusive, strava je pestrá, ale jednotvárná. K snídani si můžeme vybrat housky, toustový chléb, měkké salámy, paštiku, vejce na 10 způsobů, vařenou zeleninu, ovocný jogurt. Z ovoce papáju a ananas, které v tropech právě dozrávají. Jedinečné jsou džusy z čerstvého ovoce – mangový, pomerančový, ananasový..., kávu, čaj. Oběd – několik variací rýže s fazolemi, sladké brambory, dušený lilek nebo dýně, krevety, mušličky v omáčce s hráškem, těstoviny, zapečená zelenina, dušený filé, kuře, někdy kousky hovězího nebo vepřového masa, piškotové zákusky jsou velmi dobré. Večeře chutná podobně jako oběd, v nabídce je strouhaná syrová zelenina (zelí, mrkev, okurky, ředkvičky – vše čerstvé, právě sklizené). V mírné „zimě“ na Kubě pěstují zeleninu, v létě tam zraje tropické ovoce. Stravujeme se formou švédských stolů, nabízené pokrmy jsou spíše mezinárodního charakteru než vysloveně typicky kubánské. S modrou páskou na ruce máme přístup do všech barů v okolí našeho hotelu. Kubánským národním nápojem je „ron“ (rum), vyráběný z cukrové třtiny a melasy, pěti a sedmileté rumy zrají v dubových sudech a pijí se buď čisté nebo na ledu. Nám více chutnaly slavné kubánské koktejly a ty se připravují z ročního či tříletého bílého rumu. Hemingway zásadně popíjel „mojito“ (rum, cukr, limetková šťá-

va, led, sodová voda a máta) a „daiquiri“ (rum, cukr, limetková šťáva a drcený led), také jsme ochutnali, a nebylo to vůbec špatné, koktejl „cuba libre“ (rum s kolou a plátkem limetky). Kubánské pivo je lehké a kvalitní, ochutnali jsme i kubánské víno, ale u toho jsme nezůstali. Z nealkoholických nápojů lze doporučit sladké „guarapo“, což je čistá šťáva z cukrové třtiny s po domácku vyráběnou kolou. Co by to byl den bez kávy. Kubánci si za léta strádání zvykli míchat kávu s cikorkou a tu popíjejí po celý den. Nám připravovali pravé café jako espresso a café noc leche, což je espresso s mlékem půl na půl.

Kuba, největší ostrov v Karibském moři, je velikostí a počtem obyvatel podobný naší republice. Rozloha ostrova je 110 861 km² (je větší o ¼) s počtem obyvatel 11 236 790. Svým tvarem tuto exotickou zemi lze přirovnat k dlouhému zelenému krokodýlovi, přesněji řečeno k tam žijícímu aligátoru kubánskému. Ostrov je rozdělen na celkem 14 provincií a podél jeho pobřeží je rozseto na 450 ostrůvků. Turistům nabízí nádherné pláže na severním pobřeží, města plná rozličných architektonických skvostů od období baroka až po betonová monstra z dílny socialistického realismu, pestrou směsici hispánských hudebních stylů, lahodný kubánský rum a samozřejmě ty nejlepší ručně balené doutníky na světě. Úředním jazykem je španělština.

U východního pobřeží Kuby přistál již při své první plavbě 27. října roku 1492 Kryštof Kolumbus a do svých záznamů si poznačil, že „právě objevil tu nejkouzelnější krajinu, jakou kdy lidské oko spatřilo“. Na počátku 16. století byla Kuba kolonizována Španěly, kteří brzy vyhubili původní indiánské obyvatelstvo a s rozvojem plantážnictví v 17. a 18. století byli nuceni dovážet otroky z Afriky. Otroctví bylo zrušeno až roku 1866 a nezávislost si Kuba vybojovala ve dvou válkách (1858 – 1878 a 1895 – 1898). Druhou vedl kubánský národní hrdina, básník a novinář, José Martí (1853 – 95) za pomoci Američanů. Koncem 19. st. se Španělsko Kuby zřeklo a USA opustily Kubu roku 1902. Po zrušení otroctví, v roce 1886 se na Kubu dostalo i velké množství čínských dělníků. V průběhu posledních 200 let se na ostrově usazovalo mnoho dalších etnických skupin, a tak je většina dnešních Kubánců považována za mulaty, přesto v etnickém složení převládají běloši (66 %), černochů zde žije pouze 12%.

Od počátku 20. století následovalo období zkorumpovaných diktatur. Po svržení diktátora Batisty v roce 1959 se ostrov pod vedením Fidela Castra stal legendou světového komunistického hnutí. Fidel Castro téměř půl století s většími či menšími problémy odolával tlaku USA a kubánských exulantů soustředěných především v Miami a budoval socialistickou republiku se systémem jedné politické strany. Jeho bratr Raúl, který po něm převzal žezlo moci v roce 2008, pokračuje ve Fidelově odkazu v poněkud umírněnější formě. První věc, o kterou se Raúl Castro ve svém úřadu zasadil, bylo zrušení

restrikcí na používání zahraničních měn. Kubáncům bylo povoleno vlastnit DVD přehrávače a mobilní telefony, mohli si začít půjčovat automobily a legálně pracovat v hotelích, které byly dosud určeny jen cizincům. Obyvatelé Kuby po léta trpěli v důsledku amerického obchodního embarga, situace se ještě zhoršila s rozpadem Sovětského svazu, který držel Kubu ekonomicky nad vodou. I přes výrazné ekonomické potíže se však vždy našly peníze na opravy krásné koloniální architektury. V zemi je moc v rukou Komunistické strany Kuby a jejím prvním tajemníkem je již jmenovaný Raúl Castro. Politická opozice je zakázána a osoby, které veřejně nesouhlasí s režimem, jsou pronásledovány, napadány a vězněny. Komunistická strana Kuby má v současné době 90 000 členů a být komunistou znamená být příkladem pro ostatní. Komunisté, podle slov našeho průvodce, nemají žádné výhody a pokud porušují zásady komunistické morálky, musí stranu opustit. Přesto se o Kubě říká, že je ostrovem Svobody.

Z mezinárodněpolitického hlediska je Kuba do určité míry fenoménem 2. poloviny 20. století. Země stále směřuje za, i nám dobře známými, „světlymi zítřky“. Kubánské děti vstupují v šesti letech hromadně do Pionýra a ve škole nosí stejnokroj. Po celé zemi jsou rozmístěny obří billboardy se slogany „Socialismo o Muerte“ (Socialismus nebo smrt) a „Viva la Revolución“ (Ať žije revoluce). Takřka na každém kroku na vás bude shlížet přísné oko revolucionáře Che Guevary.

Z náboženství zde převládají katolíci (40 %), bez vyznání je (50 %), ateisté (6 %) a protestanté (3 %). Kuba byla oficiálně od roku 1962 až do roku 1998 ateistickým státem až do takové míry, že občané nesměli slavit Vánoce.

Co se týče ekonomické situace obyčejných Kubánců, určité není nejružovější. Na běžné věci denní potřeby často nezbyvá dostatek peněz. Mnoho rodin žije v nevyhovujících podmínkách v přelidněných zanedbaných domech. Situaci nepřidá již zmíněné americké hospodářské embargo a každoročně se opakující ničivé hurikány. S rozpadem Sovětského svazu a celého východního bloku nastaly na Kubě opravdu krušné časy. Fidel Castro byl nucen povolit opratě režimu a v roce 1993 bylo na ostrově povoleno vlastnictví amerických dolarů. Ti, kdo měli přístup k dolarům, ať již od příbuzných z Ameriky, či díky zaměstnání v turistickém ruchu, se záhy ocitli ve značné výhodě oproti těm, kdo dolary neměli. Vše se začalo točit okolo všemocného dolaru do takové míry, že některé potraviny a další zboží bylo k sehnání jen ve specializovaných dolarových obchodech. O deset let později byla již situace neúnosná a komunisté proto zavedli druhou oficiální měnu – tzv. peso cubano convertible CUP (kubánské konvertibilní peso), na nějž musí být směněna jakákoliv zahraniční měna. Při výměně dolarů za pesu je navíc účtována zvláštní desetiprocentní přírážka.

Každý, kdo Kubu navštíví, si hospodářského úpadku země nemůže nevšimnout. Kubánci navíc nemají možnost volně vycestovat z ostrova, neexistuje tu opravdová svoboda projevu ani svobodný tisk. Nutno však objektivně dodat, že s bídou, jaká je běžná k vidění v Bangladéši, Indii, okolních jihoamerických zemích, či v některých afrických zemích, se tu nesetkáte. Bydlení, byť na skromné úrovni, zajišťuje Kubáncům stát, prakticky tu nenajdete bezdomovce. Potraviny jsou z valné části na přiděly a na některé se stojí dlouhé fronty, ale lidé zde mají pořád co jíst. Pýchou Kuby jsou zdravotnictví a vzdělávací systém (obojí na velmi dobré úrovni), které jsou bezplatné a přístupné všem bez rozdílu. V každé i sebemenší obci je zdravotní středisko označené POLIKLINICO, děti ve škole nosí stejnokroj s nezbytným pionýrským šátkem. Průměrná délka života v 50. letech dosahovala pouhých 57 let, v roce 2014 se vyšplhala na 79 let. Kojenecká úmrtnost je tu nižší než v USA a některých zemích Evropské unie. Devadesát procent obyvatelstva Kuby je očkováno proti koronaviru a všichni si chrání obličej rouškou, obsluhující personál v hotelu má kromě roušky přes obličej i ochranný štít.

Nejvyšší most na Kubě je vysoký 112 metrů a pod ním se rozkládá údolí tisíce palm královských.

Všichni Kubánci mají povinnost pracovat a průměrná měsíční mzda se pohybuje okolo 20 000 CUP (je to méně než 20 000 Kč). Teprve na pozadí jakési celkové zchátralosti systému a uprostřed všemožných omezení a zákazů si člověk uvědomí, jak nezdolného ducha Kubánci mají. Jsou neuvěřitelně houževnatí a trpěliví, bez ohledu na útrapy si užívají života naplno. S takovou pohostinností jako na Kubě se málokdy setkáte, s úsměvem vás pozvou do svého již tak přeplněného příbytku a podělí se s vámi i o to, čeho mají sami

málo. Na kubánských ulicích je neustále živo, školáci ve stejnokrojích tu hrají místní obdobu baseballu, nebo jezdí na improvizovaných skateboardech. Pouliční prodavači vás zvou do svých obchůdků a nabízejí tradiční kubánské zboží, nejčastěji trička s Che Guevarou, bubny a bubínky, náramky, pohlednice a jiné, někdy i omšelé zboží. Večer ulice ožívají tancem a hudbou. Snad každý Kubánc ovládá nějaký hudební nástroj a hudba se ozývá téměř z každé ulice, dospělí i děti se pohybují v rytmu samby, rumby a salsy tak přirozeně, až je obdivujeme a snažíme se je napodobit, bohužel vypadáme spíš směšně. Kubu plnou tance a hudby jsem poznala v roce 1986, při první návštěvě ostrova, bohužel letos jsme v hotelu u pláže Varadero slyšeli jen hudbu převážně reprodukovanou, při které na pódiu vystoupilo několik profesionálních tanečníků a my ostatní jen koukali, seděli a popíjeli drink.

Kubánští muzikanti vás překvapí na každém atraktivnějším místě, za své vystoupení ale vyžadují finanční provizi, nejlépe v eurech

Tak jako pro mnohé jiné země, i pro Kubu se zlatým dolem stala turistika. Teplé tropické podnebí umožňuje provozovat turistiku po celý rok. Průměrná teplota vzduchu se v zimním období pohybuje mezi 21 až 24 °C, v letním období 27 až 29 °C. Turistika je dnes největším zdrojem příjmů země a byl by to doslova hřích nevyužít potencionálu, který Kuba v tomto směru má – nádherné bělostné pláže, hlavně ty na severu ostrova v oblasti už zmiňovaného Varadera. Většina cestovních kanceláří přivádí své klienty právě sem, přesto využijte možnosti fakultativních výletů a navštivte kubánská města a kouzelné vnitrozemí. Náš první výlet směřoval do hlavního města Havany (La Habana).

Toto největší město na Kubě s 2 200 000 obyvateli, je jedním z nejpopulárnějších světových měst. Snad jen několik míst a zastávek, které jsme v průběhu dne navštívili. Každý turista by se měl projít po pobřežní promenádě **Malecón**, který omývá vlny oceánu a jeho slaná voda dávno smyla krásu elegantních budov. Někdy jsou vlny oceánu tak vysoké, že se po silnici na pobřeží nedá projíždět. Malecón nám otvírá pohled na přírodní záliv a ohromnou **pevnost El Morro**, z níž je fantastický výhled na celé město. Havana původně vznikla v roce 1515 na jižním pobřeží, v roce 1519 však byla přemístěna do současné polohy v rozlehlém přírodním zálivu na severu země. V průběhu 16. století byl zdejší přístav pravidelně využíván španělskými galeonami, naloženými zlatem a dalšími poklady, jako zastávka na cestě do Evropy. Na konci 16. století si stále častější nájezdy pirátů vyžádaly rozsáhlé opevňovací práce – byla postavena pevnost a hradby. Havaně se začalo přezdívat „pevnost Západní Indie“.

Po celém městě najdete stovky tří – až čtyřpatrových domů, které se jen zázkramem ještě nezřítily. V postranních uličkách pobíhají rozjařené děti a hrají pálkovanou, zatímco z omšelých balkonů na vše dohlíží unavené oči místních stařecků a stařenek. V nejstarší části města, zvané Stará Havana, naopak najdete nádherně zrenovované koloniální paláce, barokní kostely a rušná náměstí. Havana kdysi bývala nejvýstavnějším koloniálním městem v celé Americe a naštěstí přečkala i několik desetiletí nezájmu za strany komunistického režimu. Stejně jako Fidel, ani Havana se nikdy nevzdává a pod jejím oprýskaným povrchem stále pulzuje nefalšované karibské srdce.

Havana – hlavní ulice

Město se rozkládá na ploše více než 700 km² a je rozděleno na mnoho čtvrtí. Mezi ty nejzajímavější patří Stará Havana (La Habana Vieja), Centrální Havana (Centro Habana), Vedado a Miramar. Poslední dvě čtvrti vznikly až ve 20. století. Po jednotlivých čtvrtích můžete bez problémů chodit pěšky, k přesunům mezi

městskými částmi však budete potřebovat klasický taxík nebo tzv. „cocotaxi (zvláštní typ motorizované tříkolky s oválnou laminátovou karoserií). Minulost Havany ožívá i díky místům, která jsou všeobecně známá z děl slavných spisovatelů. Patří mezi ně například hotel **Sevilla** z románu Grahama Greena „Náš člověk v Havaně“, či oblíbené lokály Ernesta Hemingwaye **El Floridita** a **La Bodeguita del Medio**. Navštívit můžete i hotel **Ambos Mundos**, ve kterém Hemingway napsal podstatnou část svého slavného románu „Komu zvoní hrana“. V centru Staré Havany leží náměstí **Plaza de la Catedral** s dominantní barokní katedrálou z 18. století. Interiér chrámu je překvapivě strohý, kdysi v něm byly uloženy ostatky Kryštofa Kolumba. Nejstarším náměstím v Havaně je **Plaza de Armas**. V jeho středu stojí socha kubánského národního hrdiny Carlose Manuela de Céspedes a celý prostor je lemován mramorovými lavičkami a stánky s knihami. Náměstí vzniklo současně s městem v roce 1519. Z autobusu vystupujeme u Centrálního parku a pěšky pokračujeme k **Památníku Josého Martího**, který je vytesán v nadživotní velikosti a umístěn na mramorovém podstavci. Okolí památníku zdobí palmy královské, národní stromy Kuby. Ulice Brasil nás zavedla k monumentální budově parlamentu zvané **Capitolio**, což je replika Kapitolu ve Washingtonu. Budova byla dokončena v roce 1929 a stala se symbolem období, kdy byla Kuba v područí Spojených států. Na masivních bronzových dveřích této budovy je obrazově zdokumentována historie ostrova. Avšak největší zajímavost je v podlaze hlavní haly. Je zde umístěna replika diamantu označující místo, odkud se měří vzdálenost v celé zemi. Přímo za Capitoliem stojí továrna na doutníky **Fábrica de Tabacos Partagas**. Jde o největší exportní podnik na ostrově a jeden z největších turistických taháků v Havaně. Více než 200 baličů tady za rok ubalí přes pět milionů prvotřídních doutníků. Slavné puros se tu vyrábí již od poloviny

Romantická ulička v Havaně

19. století. Posledním místem, které jsme v Havaně navštívili, bylo náměstí Revoluce, **Plaza de la Revolución** – je to ohromná plocha plná betonu, na které se při zvláštních příležitostech konají nejrůznější shromáždění. Prvním a nejdéle promlouvajícím řečníkem byl charismatický Fidel Castro, jehož revoluční nadšení sdílelo stále méně Kubánců. Za povšimnutí stojí a svým způsobem zajímavý je památník připomínající obří raketovou odpalovací rampu se sochou kubánského hrdiny již zmiňovaného José Martího a muzeum věnované jeho životu a dílu. Na vrcholu památníku se nachází vyhlídka, odkud je úžasný výhled na celou Havanu. Budovu ministerstva vnitra pod náměstím zdobí gigantický murál Che Guevary, který bývá v noci dramaticky nasvícen. Havanu opouštíme v podvečer a víme, že jsme zhlédli jen zlomek toho, co nám může nabídnout.

Náš druhý výlet směřoval do západní části ostrova ke **Karibskému moři, na poloostrov Zapata a na pláž Girón**. Autobusem jsme přešli Kubu v příčné vzdálenosti a naše první zastávka byla u krokodýlí farmy La Boca, kde jsme si prohlédli a nafotili aligátory kubánské. Někteří odvážlivci se nechali vyfotit za pár pesos s krokodýlím mládětem a dokonce bylo možné ochutnat steak z krokodýlího masa. Poloostrov Zapata je největším mokřadem v Karibiku.

Krokodýlí farma La Boca – na Kubě žije volně v přírodě aligátor kubánský, ale také se chová na farmách a jeho maso lze ochutnat v restauraci.

Pokrývají jej rozlehlé bažiny s porosty mangrovníků a travnaté planiny. Žije zde mnoho chráněných živočichů včetně krokodýlů, kapustňáků a desítek druhů ptáků. Zajímavá byla i návštěva osady **Guamá**, do které jsme se dostali na motorovém člunu jezerní cestou a měli jsme možnost prohlédnout si obydlí a dřevěné plastiky původních obyvatel Kuby – **Sibonejů**. Zapata je dnes oázou klidu a míru, ale není tomu tak dávno, co se zde odehrála jedna z krvavých ka-

pitol kubánských dějin. Jižně od La Boky leží pláž Girón, na které se v roce 1961 (17. 4.) vylodili kubánští emigranti vycvičení CIA při invazi, která je známá jako **vylodění v zátocě Sviní**. Hlavním cílem této vojenské akce bylo svržení režimu Fidela Castra. Prezident Kennedy nechtěl vyslat na kubánské území americké jednotky, ale na amerických lodích k břehům Kuby poslal 1297 speciálně vycvičených kubánských exulantů. Akce skončila naprostým fiaskem: Castrova armáda o síle 20 000 mužů, podporována tanky a dělostřelectvem, rozdrtila vetřelce během necelých tří dnů. Odražení invaze značně zvýšilo prestiž Fidela Castra v očích celého světa. Při zpáteční cestě do hotelu sledujeme okolí a obdivujeme plantáže banánovníků, cukrové třtiny a rozsáhlé citrusové sady.

Tradičním kubánským odvětvím bylo dlouho cukrovarnictví. Kuba byla dlouho třetím největším producentem cukrové třtiny na světě v bývalém socialistickém bloku. Z cukrové třtiny se vyrábí nejen cukr, ale především rum – roční až tříletý je bílý, pěti až sedmileté rumy zrají v dubových sudech a mají barvu zlatavou až černou. Produkce a vývoz rumu od 90. let minulého století poklesly. Plantážní zemědělství pěstuje dále na vývoz citrusy, kávu a tabák. Většina návštěvníků ostrova prahne po krabičce pravých kubánských doutníků, ty nejlepší značky mají romantické názvy: Romeo a Julie, Hrabě Monte Christo.... Továrny na doutníky, stejně jako továrny na rum, mají své vlastní podnikové prodejny, ve kterých si můžete vybrat z široké nabídky jejich produktů. Rozšířil se chov skotu, ale část potravin se musí stále dovážet. Nejsou soběstační ve výrobě mléka a mléčných výrobků, nám v hotelu nikdy nenabídli k snídani máslo a sýr. Významný je lov tuňáků. Na Kubě existují i zásoby mědi, ropy a zemního plynu, ale těžba je nízká a země je závislá na dovozu paliv. Z průmyslových odvětví se rozvíjí petrochemie, barevná metalurgie, strojírenská a elektrotechnická výroba. Významná je produkce cementu, textilu a obuvi.

Závěrem jen několik postřehů:

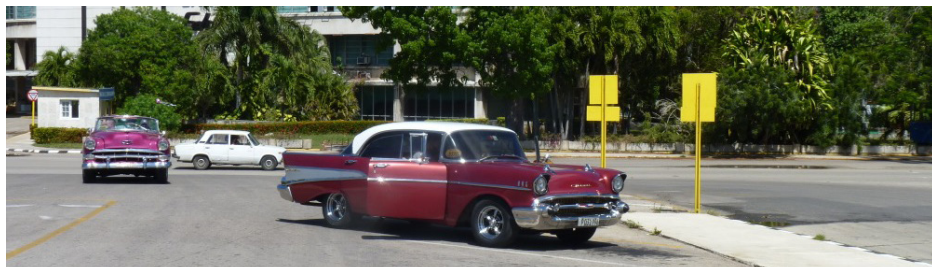
- Kubu jsem navštívila dvakrát, poprvé v roce 1986 s Čedokem a letos v únoru 2022 s CK FISCHER a můžu říci, že jsem se tam poprvé cítila jako v Ráji, byla to ta nejlepší dovolená, na kterou jsme se dostali ze socialistického Československa.

- Čedok pro nás připravil bohatší program, byli jsme ubytováni v hotelích v Havaně, na pláži Varadero a u Karibského moře, projeli jsme vnitrozemí a navštívili mnohem více zajímavých míst, také pro nás připravili exotické vystoupení tanečníků v hudební show Tropicana, byl to opravdu nevsední zážitek!!

- Na Kubě se každý druhý muž jmenuje José (čte se to „chosé“ a je to náš Josef), průvodce se také jmenoval José a přál si, ať mu říkáme Pepo.

- Kubánci kouří převážně doutníky, ráno si dopřejí krátký doutník a večer o něco delší. Doutníky kouřil i Fidel Castro, ale ve svých šedesáti letech kouřit přestal se zdůvodněním, že „doutníky jsou sice dobré pro kubánskou ekonomiku, ale ne pro mé zdraví“.

- Obdivovali jsme naleštěné automobilové veterány z 50. a 60. let minulého století, byly to klasické koráby silnic z amerického Detroitu, které kdysi patřily prominentům režimu. Dnes tato auta vlastní majetnější Kubánci a taxikáři, kteří vás za nemalý peníz svezou.

Americký veterán – běžný obrázek kubánské ulice

- Ještě jedna vzpomínka na zájezd v roce 1986, navštívili jsme v Havaně hřbitov Kryštofa Kolumba (Cementerio de Cristóbal Colón) a něco podobného jsem nikde neviděla. Tento rozlehlý hřbitov, založený na konci 19. století, je do slova „městem mrtvých“. Nad každým hrobem jsou vystavěna nádherná mra-

morová mauzolea, čím majetnější rodina, tím vyšší a zdobenější mauzoleum.

Kuba je ostrov vzdálený od naší vlasti 8 600 km vzdušnou čarou, cesta letadly s přestupem v Paříži a čekací dobou trvala tam 16 hodin, zpáteční byla ještě, díky dlouhé čekací době v Paříži, o 7 hodin delší. Když jsme zpáteční přímou trasu Havana – Praha absolvovali před 36 léty, tak tuto vzdálenost letadlo zvládlo za pouhých 9 hodin. Kuba je pro našince příliš daleko, ale svou exotikou, příjemným tropickým podnebím a úžasnými lidmi vám připraví nevšední dovolenou a poskytne neuvěřitelné zážitky, je to země snů.

Prameny:

Lingea, Berlitz: Kuba inspirace na cesty, průvodce; cz.depositphotos.com

Legionáři - pokračování

Ing. Josef Vlček

Josef Zima

Narodil se v obci Melč u Opavy 9. 6. 1890 jako syn panského kočího, který v té době pracoval u vlastníka spálovského zámku, hraběte Filipa Kinského, o němž víme, že se v srpnu 1884 v tamějším kostele svatého Jakuba Většího oženil s hraběnkou Marií Dubskou. Hned v následujícím roce 1885 se novým zaměstnavatelem Vincence Zimy, který se podle údajů v matrice narodil 19. 5. 1863, stal rytíř Bauer Chlumecký, jehož potomci vlastnili zámek ve Spálově až do roku 1945. Matka J. Zimy se jmenovala Rosalia a za svobodna Gablerová.

Po ukončení povinné školní docházky ve spálovské obecné škole si Josef Zima našel práci v kamenolomu v nedalekých Jakubčovicích, jehož majitelem byl tamější podnikatel Emil Teltschik. Další životní plány ovlivnila J. Zimovi velká válka, později označovaná jako první světová, jež vypukla v létě 1914. Stal se vojínem 54. pěšího pluku, který byl záhy odvelen na ruskou frontu. Jako mnozí ostatní brzy tam poznal, že „do švestek nebudou doma“, jak se zpočátku tradovalo. Naopak, při ruské protiofenzívě upadl 10. 9. 1916 u osady Okna do zajetí. Později vzpomínal, že jako válečný zajatec se dostal na nějaký statek, kde pracoval na poli. Utkvělo mu v paměti, že se tam jedlo ještě dřevěnými lžicemi. Když se v následujícím roce dozvěděl, že vznikají československé legie, přihlásil se 31. 10. 1917 jako dobrovolník a byl zařazen na pozici střelce do 7. roty u 6. střeleckého pluku. S ostatními legionáři pak projel sibiřskou magistrálu až do Vladivostoku. Odtud cestoval lodí až do italského Terstu a pak po železnici domů. Podle úředního záznamu se J. Zima vrátil do Evropy na americké lodi S. S. Grant, kde se nalodil 6. střelecký pluk spolu s 2. plukem lehkého dělostřelectva pod velením plukovníka Všetečky. Víme, že celkem na lodi cestovalo asi 5 000 osob. Loď vyplula z Vladivostoku 27. 4. 1920 a zamířila, jak jsem již uvedl, do italského Terstu, kam doplula 12. 6. 1920. Dnem 21. 10. 1920 byl demobilizován a v nově vznikající republice nastoupil u Československých drah jako železniční zřízenec na nádraží v Hladkých Životících. Ze Spálova musel do zaměstnání dojíždět, později však získal služební byt v jedné ze tří budov, které ještě i dnes stojí přímo u nádraží.

V knize ohlášek spálovské farnosti najdeme ke dni 26. 9. 1921 záznam, že Josef Zima, dělník ve Spálově, se tohoto dne oženil v tamějším kostele s Kristinou Kubicovou, dcerou domkáře Františka Kubici z Luboměře. Už v následujícím roce se 21. 9. 1922 novomanželům narodil syn Josef, který se „potatil“ a stejně jako jeho otec pracoval u ČSD v Ostravě. Zemřel bohužel předčasně ve věku pouhých 51 let. Také ještě ve Spálově se manželům Zimovým narodila dcera Marie 19. 11. 1925, nicméně její sestra Liduše přišla na svět roku 1931 už

v Hladkých Životicích, kde rodina našla nový domov. Ještě dříve, než zemřel otec J. Zimy /31. 10. 1926/, získal dům čp. 88, v němž Josef vyrostl, nového majitele, jímž se stal mladší bratr Rudolf, který se vyučil zedníkem a stavení pak zrekonstruoval. V té době bydlel J. Zima i s rodinou u sousedů v nájmu a čekali na přidělení služebního bytu v Hladkých Životicích, jak už jsem se zmínil.

Těžké časy nastaly pro rodinu bývalého legionáře na podzim 1938, když po Mnichovské konferenci došlo k záboru Sudet a jejich přičlenění k Hitlerově Říši. Podobně jako většina Čechů byli i Zimovi nuceni opustit dosavadní bydliště a hledat si nový domov ve zbytku Československé republiky. Čtrnáct dní pak žili v provizorních podmínkách, jaké jim nabízel železniční vagon, odstavený na vedlejší koleji poblíž nádraží v Hranicích, než konečně sehnali nájemní bydlení nedaleko Hranic v obci Velká. Právě na tamějším nádraží našel J. Zima nové zaměstnání. Během neutěšených protektorátních let bylo příliš nebezpečné se prezentovat jako legionář, a proto se uniforma musela důkladně uschovat na půdu. Příliš mnoho bývalých spolubojovníků skončilo totiž v rukou gestapa a následně ve vězení nebo na popravišti.

Když bylo konečně fašistické Německo poraženo a lidé se mohli v míru svobodně nadechnout, zůstal J. Zima věrný svému dosavadnímu povolání. Blížil se mu už důchodový věk, a tak se s manželkou rozhodli, že celoživotní úspory zhodnotí při koupi rodinného domku buď ve Velké, kde dosud bydleli, nebo v rodném Spálově, kde také prožili část svého života. Přišel však červen 1953 a s ním nečekaná měnová reforma, která znehodnotila úspory střadatelů. Ukázalo se, jak je ošidné důvěřovat novým mocipánům, kteří se sice stále zaklínali dělnickou třídou, ale ve skutečnosti sledovali jen vlastní zájmy,

Do důchodu odešel v roce 1956, a tak se mohl častěji vracet do rodného Spálova a navštěvovat příbuzné. Jako bývalý legionář si tam odkoupil malý pozemek z rozparcelovaného spálovského velkostatku, který pak pronajal za malou rentu místnímu sedlákovi. Posuneme-li se v čase nazpátek do roku 1919, kdy proběhla první pozemková reforma jako jedno z prvních zákonných opatření právě vzniklého státu, staneme se svědky značného zásahu do hospodářské struktury. Stát totiž zabral zemědělskou půdu velkostatků nad 150 hektarů, kterou pak následně rozdělil mezi drobné rolníky. Zákon pamatoval především na bývalé legionáře, pokud o pozemky projeví zájem. Josef Zima si tak koupil malé políčko, aby mohl na něm hospodařit. Když mu ale bylo nabídnuto zaměstnání u Československých drah, odešel za výdělkem mimo dosavadní bydliště.

Jeho život naplněný prací pro rodinu, prožitky štěstí, ale i zklamání se uzavřel 7. 9. 1961 v Hranicích.

Za poskytnuté informace náleží zvláštní poděkování paní Bezděkové, dceři J. Zimy z Hranic.

Legionářský deník Aloise Kurovce

Alois Kurovec (upravil Ing. Josef Vlček)

Vzpomínka na odjezd z Brna

Byl Velký pátek 2. 4. 1915, jítro pod mrakem, naděje na pošmourný den. Měl jsem službu denního poddůstojníka a zároveň jsem držel stráž u našich kasáren. Jednalo se o německou školu v Brně - Husovicích za měšťanskou školou. Před sedmou hodinou dostal jsem rozkaz vypravit compagnii /vojenskou jednotku/ na cvičení. Již se začala naše compagnie seřazovat před školou, když vtom přijíždí jezdec na kole, poslaný od štábního praporu, který se v té době nacházel na Lískové ulici v tamější reálné škole. Jezdec přiváží telegram, vlastně rozkaz, o odjezdu naší roty. Všichni musí nazpět do kasáren a všechno připravit k odjezdu. Nadporučík Gebiš, aktivní rakouský důstojník a byrokrat, člověk ti chý, dává rozkazy k přípravě odjezdu dosti nejistě, vzrušeným hlasem.

Ve 12 hodin, v poledne, nastupuje naše rota a odchází na velké náměstí, kde už na nás čeká 17. prapor myslivců, abychom společně odbývali pobožnost za vítězství rakouských zbraní. Sháněl jsem koňak do polní láhve, kterou mi koupil jeden známý, jednoroční dobrovolník, a přitom jsem se divil, jak je hloupý ten rakouský klerikalismus.

Po skončení ceremonií odchází naše vojenská jednotka na nádraží. Obecenstvo provolává „Hurá!“ a je také slyšet volání „Nazdar!“. Nějaký voják na to odpovídá. Vzpomínám si na jednu českou dámu, stojící na rohu ulice, jak volá: „Nazdar, ať žije české Brno!“ S touto dámou jsem provolal též „Nazdar!“ a náhle mi bylo hrozně protivné obecenstvo, které nás provázelo na cestě k nádraží. Po třetí hodině odpoledne odjíždíme z brněnského nádraží směrem na Přerov, dále na Krakov, až do stanice Zendřejovo. Odtud nás čeká noční pochod do Jasenné. Tenkrát jsem proklel celou rakouskou vojnu a nejvíce nadporučíka Gebíše!

Velikonoční svátky v patnáctém roce

Neděli velikonoční prožíváme již na frontě. Náš 4. prapor se nachází na řece Nivě v postavení mezi 8. a 49. plukem. Byl slunný den a odpoledne jsme trávili na bohoslužbách u divize. Odpoledne mám službu denního poddůstojníka. Vydávají se sýry a rum na přilepšenou. Sklad našeho praporu je umístěn jihozápadně od Jasenné.

Život v poli

Období od velikonočních svátků až do svátků svatodušních v roce 1915 bylo pro mne úžasnou otravou. Není divu, když si uvědomím, že mám chránit zem rakouských teutonů a přitom musím strávit vždy několik dní v okopech a pak mám zase několik dní odpočinku. Rakouské zákopy se vinuly na pravém břehu řeky Nivy, byly v mírném svahu, takže z protější, ruské strany, bylo na ně báječně vidět. Vidím, že se začíná probouzet jaro, celá příroda se probouzí

k novému životu a my tady pomalu odumíráme. Zdejší život na frontě je spíše životem nočním, protože ve dne se spí, kdežto v noci se pracuje na kopání nových okopů, anebo na opravě těch stávajících. Občas jsme také chodili do nedalekého lesa, abychom nanosili dříví, ale převážnou většinu času jsme strávili hraním karet. Celkem vzato nestál ten život v rakouských zákopech ani za vzpomínku.

Blížil se měsíc květen, když začali na Dunajci Rakušáci a Němci generální nástup. Nástup se zdařil a to mělo za následek, že Rusové stojící před námi museli ustoupit a my tak 11. 5. nastupujeme pochod do Ruska. Nálada je strojená, ale za mnoho nestojí, protože jdeme několik dní. 15. 5. 1915 přijíždí naše brněnská artilerie /dělostřelectvo/. Sešel jsem se tak s kamarády Janyškou a Cyrilem Klanicou. Právě mě bolel zub, a tak jsem proklínal celý svět. 16. 5. 1915 začíná den, jak se zdá, dosti příjemně, protože počasí je slunečné. Asi v 9 hodin dopoledne se rozpoutá náhle boj. Náš prapor zasahuje také, ale ani jsem si nevystřelil, protože ležíme v linii zákopů, zatímco přes nás střílí rakouská artilerie a jak se zdá, dosti úspěšně. Odpoledne začíná naše pravé křídlo nastupovat do útoku a vypadá to, že mají úspěch. Naše setnina se tak vrací dozadu. Zpočátku jsme si mysleli, že náš velitel roty udělal nějaký „volovský“ kousek, ale konečně pozdě navečer se dozvídáme, že naši dostávají „na frak“. Pozdě večer proto začínáme kvapně a takticky ustupovat (pro ústup jsem žil). Došli jsme až do městečka Ivanisko, kde jsme přespalí na ulici s kamenem pod hlavou. Ale spalo se nám výborně a hned zrána jdeme zadržovat ústup, ovšem jen na oko. Odpoledne 16. 5. ustupujeme až za městečko Ivanisko. Na kopci za lesem se tam zakopáváme a stojíme. Tehdy jsem poprvé zpozoroval, jak mi osud přál, když místo mne tam umírá svobodník, kterého zasáhla zbloudilá kulka. Na místě za městečkem, které jsme zaujali, vyčkáváme celý týden až do 23. 5. Denně chodíme na rozvědku do lesa ležícího před námi. Dne 23. 5. 1915 je svatodušní neděle. Ráno dostáváme rozkaz, abychom se přesunuli dopředu, a tak přecházíme les. Na druhé straně lesa ale Rusové zahájili palbu, krátce nato ale ustali. Šli jsme dále, jdeme asi 600 kroků, když se náhle opět ozve palba, která je už docela blízko. Jsme obklíčeni, a tak ve 3 hodiny odpoledne jdu ještě se šesti vojáky do zajetí.

Nová epocha mého života - život otrocka

Po překročení první linie, která se nacházela nad vesnicí u břehu, severozápadně od městečka Opatova, jsme odevzdali zbraně. První důstojník, tuším, že to byl praporčík, mi dává zápisku a jdeme dále. Přicházíme do týlu štábní baterie, kde mi odebírají dvě čísla novin (Čas a Lidové noviny). Pak pokračujeme až ke štábu divize do Opatova. Velmi mne zajímala organizace a rozestavení ruské armády a divil jsem se její přesnosti. Večer se v Opatově setkáváme s ostatními hochy od naší setniny, které Rusové vzali do zajetí až po boji. Sku-

pina asi 106 lidí jde dále do ruského vnitrozemí. Jdeme celou noc a celý následující den. Bylo právě svatodušní pondělí, vzpomínal jsem velice na domov. Měl jsem velmi zmoženou nohu v nártu, sotva jsem šel, musel jsem přemáhat bolest. Za několik dní jsme přešli řeku Vislu, přicházíme do Krasniku, míříme do Lublina.

V Lublinu jsme umístěni v nějakých vojenských skladištích, která jsou nyní prázdná. Tady se zdržíme tři dny a po důkladné prohlídce osobních věcí odcházíme na nádraží směrem k Cholmu. Pak přes Preslitorov jedeme až do Moskvy, kde několik dní žijeme v koncentračním lágru a následně nás zavezou až do Nižního Novgorodu. Jdeme přes město pěšky až k přístavu. Parník nás pak převáží přes řeku Oku, následuje pochod k našemu novému místu pobytu, které se nazývá „Cjapak Žtopna“ (dnes místo tohoto názvu neexistuje). Na dvoře nás svlékají, odebírají nám všechny věci a odvázejí do dezinfekční komory. Po důkladném vykoupaní nás zavedli do místností podobných věznici, kdysi to býval prý klášter. Jak nám později Rusové vysvětlují, už v rakouské vojně bydleli tady rakouští zajatci. Ještě večer téhož dne nám přivezli naše vydezinfikované šaty, ovšem každému se něco ztratilo, mně náhodou nic!

Život ve „staré tjurmě“ byl náramně jednotvárný, ba přímo nudný. Ale jaká pomoc! Podrobuje se klidně osudu, vždyť jsme tomu chtěli! Po několika dnech nás každé ráno chodí strážníci budit, abychom vstávali do práce. Jdeme zametat nebo polévat ulice, čistit kadetskou školu, nebo na blízkou paseku popovi sekat trávu atd. I já jsem byl několikrát také zametat ulici, ovšem jako starší jsem poléval ulici vodou z vodovodu. Nejčastěji jsem ovšem chodil k popovi sekat trávu a za to jsem dostával denně 10 kopejek a jednu velkou kostku cukru. Asi po měsíčním pobytu v Nižním Novgorodu začínají Rusové mezi námi vybírat zajatce pro práce na venkově. Jsou vysílány transporty vždy o několika stech osobách, do jednoho takového transportu jsem byl zařazen i já. Byl jsem nicméně rád, že pojedu na venkov, protože jsem na venkově předpokládal volnější život.

Dne 29. 6. 1915 opouštíme „starou tjurmou“ (žalář či vězení) a znovu jdeme přes řeku Oku, po které jsme se přepravili parníkem, když jsme předtím jeli do lágru po pontonovém mostu. Je zajímavé, že v ruských městech se často vyskytují pontonové mosty, které se vždy na podzim rozebírají a na jaře se připravují jako přechod přes řeku. V Nižním Novgorodu jezdí přes řeku Oku též tramvaj. Procházíme přes vyhlášené nižněnovgorodské tržnice, které ovšem za války se neotevíraly a zůstaly jen jako památníky stát pouze opuštěné krámy. Jedeme zpět přes Vladimír, Moskvu, Tulu, Kursk, Bělgorod.

Město Vladimír skýtá dosti pěkný pohled, ale nevíme, jaké zajímavosti skrývá uvnitř, poněvadž do města nemůžeme. Ovšem pohled na město, které se vine po návrší se svými kopulemi pravoslavných chrámů, je nád-

herný. Projíždíme okolo právě v té době, kdy okolní příroda je nejkrásnější. Je nutno poznamenat, že i v zimě ruská města nebo bohatší vesnice skýtají dosti zajímavý pohled, když se svými zelenými střechami chrámů a vysokými věžemi podobají probouzející se vegetaci. Naopak v létě se zeleň stromů i střech podobá jedné velké zahradě!

Také sám Nižnij Novgorod je obdařen tou samou půvabností, jenže podobá se více už většímu městu nežli město Vladimir. Všechna ruská města se vyznačují rovnými a prostornými ulicemi, zato ale blátivými, takže na podzim je možné jimi projet jenom po deskách, z nichž jsou udělané chodníky, pod kterými se nachází jednoduchá městská kanalizace.

Moskva, „matička Rusí“, se svými zlatými kopulemi skýtá přímo nádherný pohled, avšak v samotném městě jsem nebyl, jeli jsme pouze okolo.

Tula, gubernské město s velkou zbrojárnou. Viděl jsem tam skupinu vězňů, které někam převáželi. Naskytl se mi úžasný pohled: chumáč asi čtyřiceti lidí, kteří jsou spoutáni na rukou a i na nohou, mají těžké okovy, které velice znesnadňují chůzi a dělají ji velice namáhavou. Okolo celého zástupu je omotan tenký řetěz, takže z kruhu nemůže nikdo utéci a ani dovnitř není možné vkročit. Litoval jsem tenkrát ty malé děti, které byly mezi těmi vězni. Tento zástup šel po nádraží a byl už večer. Vypadalo to snad ještě strašlivěji, protože před zástupem kráčel žandár s pochodní, což budilo velikou senzaci. Slyšeli jsme řinčení okovů, ve světle pochodně jsme viděli špinavé a zarostlé tváře, kdoví jak dlouho nestříhané - toť slasti ruského carismu...

Z Bělgorodu odbočujeme na dráhu Bělgorod - Kupjansk, jedeme jihozápadním směrem. Kraj je zpočátku písčitý, ale za několik verst spatříme velice úrodný kraj, rovinu a černou panenskou půdu. Od Bělgorodu je kraj tedy velice písčitý, čím dále jedeme k jihu, tím je úrodnější a já vzpomínám na naši Hanou. Po jízdě dlouhé 70 verst přijíždíme do stanice Prikolotnoje, kde je cihelna, několik obchodů a také několik malých baráček a pak je zde shromaždiště pro zajatce.

Z Bělgorodu jsme vyjeli v poledne dne 2. 7. 1915 a přijeli jsme na Prikolotnoje asi ve 3 hodiny odpoledne. Zde zůstáváme přes noc, spali jsme s kamarádem Drozdem pod širým nebem, přikrytí pouze pláštěm, neboť noci jsou velice teplé a dny jsou parné. Do narychlo zhotovených dřevěných baráků se mnohým z nás nechtělo, poněvadž jsme se báli zavšivení.

Dne 3. 7. 1915 byla, tuším, neděle, ovšem nikdo z nás neměl zrovna nedělní náladu, ale spíše jsme byli všichni trudnomyslní, protože nás, zajatce, rozdělili podle národností. Poláky a Slovinci poslali někam pryč a nás Čechy v počtu asi třiceti osob nechali až do odpoledne na shromaždišti. Ještě předtím vybrali z naší skupiny různé odborníky, jako například zedníky, stolaře, krejčí

apod., které poslali zpět vlakem do Volčanska. Pro nás zbývajících přišel ve tři hodiny strážník a odvedl nás na blízké hospodářství jménem Lozoroje, vzdálené asi tři versty od Prikolotnoje.

Přicházíme asi ve čtyři hodiny odpoledne do hospodářství, v zahrádce před domem spatříme asi dvě slušně oděné slečny, jak se baví s nějakým mladým pánem (byl to náš budoucí správce). Nikdo z nich ale neprojevil o nás, ubohé zajatce, žádný zájem. Stojíme asi hodinu na dvoře, pak teprve přichází nějaký tlustší pán a ukazuje nám nové bydliště a současně sděluje, že zde budeme pracovat. Nekoná se žádné překvapení, naopak jsme zklamáni, protože nás uvádějí do zimních stájí pro voly, toť bude naše bytí. Stáj je velice primitivní, asi 60 metrů dlouhá a 10 metrů široká, je postavená ze dřeva, střechu má z velice děravých tašek, takže když venku prší, prší i ve stáji dvakrát více. Do stáje vedou troje široká vrata, ve stáji jsou po obou stranách koryta, podlaha je hliněná. Tlustší pán nám ukázal místo, kde při levé straně bude náš byt u samé stěny. V samotné stáji je ještě dešťové přepažení a tam jsou umístěny secí stroje. První noc jsem spal v korytě a i většina z nás se ubytovala do koryta, mnozí též v secím stroji a tam se nás později nastěhovalo více, poněvadž nad námi tam byla trochu lepší střecha. Ráno jsme museli vstávat vždy před východem slunce, vždy ve tři hodiny a večer se šlo spát vždy až v 11 hodin.

Život na hospodářství byl přímo „úžasný“, v krátkých rysech načrtnu toto: strava mizerná, z řepného listí se vařil tzv. boršč, režný chléb cihlový, bylo v něm vidět ještě celé zrní. Denní strava se skládala: ráno v 8 h. to byl tzv. „kaňdor“, což byla nějaká hustá polévka s prosnou kaší. V poledne oběd zahrnoval opět boršč s hovězím masem (maso napíchané na tyčkách vždy po 10 kusech), k tomu prosná kaše nebo hrách. Odpolední svačina zvaná „silotek“ sestávala z ryby s kusem chleba, 3 kostek cukru a někdy také zelený okurek nebo „kavun“. K večeri byl hrách nebo olejem maštěná prosná kaše, v kotli na dvoře se vařila voda (tzv. kypjatok), z níž si každý dělal čaj. Čaj byl totiž naším jediným nápojem a dá se říci i jedinou stravou, protože ruský čaj je hned hotový, když se trocha suchého čaje spaří horkou vodou. Bývá ale používán i jinak, a sice se zavařeninou, s mlékem nebo smetanou, se sušeným ovocem apod. Čaj, toť ruský národní nápoj, a můžeme též říci, že je i národním jídlem, protože čaj používají v Rusku všude jak bohatí, tak i chudí. Ovšem nikde jsem neviděl pít Rusa čaj s rumem nebo s nějakou jinou lihovinou.

Pracoval jsem na hospodářství jako zámečník nebo i jako strojník, do žní jsem opravoval žací stroje samovazaček, a během žní jsem při sečení obilí jezdil na koni a opravoval stroj při kosení, když se pokazil. Kromě toho jsem brousil kosy a při mlácení obilí jsem byl přítomen při obsluze stroje lokomobily, mlátičky a elevátoru.

Počasí v oblasti Oderských vrchů 2021

Ing. Josef Vlček

Po nezvykle teplém a mírném prosinci předešlého roku, když ještě začátkem měsíce padaly teplotní rekordy (např. 6. 12. jsme u nás zaznamenali 9 °C nad nulou), se zdálo, že nastávající zima bude opět patřit mezi nadprůměrně teplé.

Leden 2021 ovšem ukázal, že nás zima dokáže ještě pořádně potrápit a že hned tak neskončí. Zatímco do svátku Tří králů (6. 1.) převládalo počasí beze sněhu a také s deštěm, po tomto datu jsme měli zimu se sněhem a mrazy. Sněhu sice příliš nezapadlo, nanejvýš do 23 cm (vůbec v posledních letech jsou zimy na sních poměrně chudé), zato vytrvale mrzlo. Mezi 20. - 23. lednem sice přišla výrazná obleva, ale poté zima opět obnovila svoji vládu.

Mrazivá byla rovněž první polovina února, a když se už zdálo, že po teplejším závěru měsíce nastane pravé jaro, nebo - jak jsme si zvykli v uplynulých letech - přesuneme se rovnýma nohama přímo do léta, nastal zvrát. Nastalo hodně studené jaro, kdy nás nevlídné počasí zahánělo často ke kamnům. Topná sezona se tak nezvykle protáhla až do května, namnoze až do června. Je zajímavé, že 8. února nad velkou částí Evropy a také u nás padal žlutě zbarvený sníh. Meteorologové tento nezvyklý jev vysvětlovali tak, že nad velkou část Evropy pronikl ve velkých výškách prach až z africké

Sahary jako následek tamější prachové bouře. Tento nový sníh u nás vyvolal kalamitu v dopravě. 14. února jsme mohli zaznamenat nezvykle vysoký atmosférický tlak s hodnotou 1047,5 hPa! Vůbec nejvyšší atmosférický tlak na našem území byl naměřen v roce 1907 v Bystřici pod Hostýnem (1057 hPa). Ještě 17. 2. se v důsledku namrzlé vozovky objevily dopravní komplikace.

Ani březen, snad s výjimkou posledního týdne, nepřinesl pravé jaro. Často ještě sněžilo a 21. březen, vnímaný obvykle jako první jarní den, byl hodně studený s celodenním mrazem. Již několik dní předtím při první jarní či zimní bouře napadl sníh a výrazně se ochladilo.

Podle meteorologů byl duben 2021 nejchladnější za posledních 60 let! Mezi 6. a 16. dubnem často sněžilo, takže ještě v polovině měsíce u nás leželo až 10 cm nového sněhu. Bezprostředně po Velikonocích, svátcích jara, které letos připadly na začátek dubna, se znovu ochladilo. A jak jsem předeslal, často padal sníh. Staří hospodáři tvrdili, že pravé jaro nastává až po Velikonocích, zatímco předtím se zima ještě ráda vrací. Letos se ale toto pravidlo nevyplnilo.

Známé pořekadlo „Březen za kamna vlezem, duben ještě tam budem“ bychom letos mohli klidně rozšířit i o květen, který s výjimkou několika teplejších dnů mezi 9. až 12. 5. přine-

sl nezvykle chladné počasí. Studené jaro se tak protáhlo až do června. Na druhé straně je ovšem pravda, že pole, louky i zahrady byly tentokrát mnohem více zásobeny vláhou, než tomu bylo v uplynulých letech. Nejchladnější dny v tomto měsíci jsme zaznamenali dne 2. a 3. 5. s průměrnou teplotou pouhých 7 °C.

Teprve až červen přispěchal se skutečně letním počasím. Ve srovnání s deštivým květnem převládala nezvykle suchá a teplá povětrnost, až do 21. 6. prakticky beze srážek. Srážkový deficit byl záhy vyrovnaný, a to během jediného dne 24. 6., když napršelo 45 mm vody! Je zajímavé, že tentokrát nepršelo ani na sv. Medarda (8. 6.). Méně známé pořekadlo „Na Boží tělo jaký den, dlouho se potom vrací ten“ se podobně jako v případě Medarda také vyplnilo. Svátek Božího těla (jedná se o pohyblivý svátek) připadl letos totiž na 3. červen a tehdy jsme zaznamenali velmi jasné, teplé počasí beze srážek, které předznamenalo pro nastávající tři týdny značnou pohodu při senoseči. Výrazná bouřka 24. června přinesla nečekanou zkázu na jižní Moravu. V okolí Hodonína a Břeclavi se objevilo neobyčejně silné tornádo (stupeň F 4), kdy vítr o síle až 322 km za hodinu! zcela zdevastoval několik obcí, způsobil smrt pěti osob a mnoho lidí zranil.

Stojí za zmínku, že oba první letní měsíce, tedy červen i červenec, byly srážkově vyrovnané, ačkoliv červen se až do poslední třetiny jevil jako

velmi suchý. V červenci už byly srážky mnohem častější. Oproti předchozímu období nedosáhly již průměrné denní teploty na hodnoty z předchozího měsíce. Oba měsíce byly přitom prostředně vlhké (červen 70 mm, červenec 71,2 mm). Rozdíly byly patrné v teplotách. Zatímco v červnu jsme zaznamenali čtyři tropické dny s teplotou nad 30 °C, červenec neměl ani jediný. 28. 7. odpoledne přišla bouřka, kterou provázal silný vítr, lámající větve i kmeny stromů.

Pocit z poněkud zvláštního způsobu léta v nás umocnil začátek srpna, kdy několik dnů propršelo. Vlastně celý měsíc přinesl hodně deštivých a chladných dnů. Zejména jeho závěr byl ve znamení podprůměrných teplot, které by odpovídaly spíše konci září. Chladný průběh léta měl příznivý dopad na utlumení kůrovcové kalamity, která už několik let působí značné škody v okolních smrkových lesích. Na druhé straně je zajímavé, že ani dostatek srážek paradoxně nevedl v naší oblasti k houbařským žnám, jak jsme byli zvyklí v září a říjnu. Houby se staly vzácností.

Zatímco loňské září přineslo mnoho deště, letos jsme se mohli naopak radovat z dlouhého babího léta, přerušovaného jen výjimečně krátkými přeháňkami. Za celý měsíc napršelo pouze 31,5 mm srážek a ani následující říjen se nechoval jinak, takže meteorologové vyhodnotili letošní podzim jako druhý nejsušší od roku 1961. Přesto ale nebyl pocítován ne-

dostatek vláhy, protože předešlý srpen jí donesl nadbytek.

Hned 1. říjen obílil louky i střechy domů prvním mrazem před nastávající zimou. Chladné říjnové dny v období mezi 8. až 14. 10. přinesly další ranní mrazíky a 13. října pak poprvé sněžilo. Mokřý sníh okamžitě roztál a další babí léto vydrželo až do konce měsíce.

Také listopad pokračoval až do sv. Kateřiny (25. 11.) ve stopách předchozích měsíců. Vyskytlo se ale více mlhavých a podmračených dnů, které ovšem k pozdnímu podzimu přirozeně patří. Díky neobyčejně silné erupci na Slunci bylo možné pozorovat již 1. 11. na Islandu polární záři a ještě v následujících dnech byl tento mimořádný jev pozorovatelný v USA a Kanadě.

V našich zeměpisných šířkách jsme tuto mimořádnou událost nezaznamenali. Zlom ve vývoji počasí nastal až 26. 11., kdy po celý den padal mokřý, těžký sníh, který způsobil četné škody v lesích a značné problémy v dopravě. Celý závěr listopadu se pak nesl vlastně ve znamení zimního počasí.

První zimní měsíc byl značně proměnlivý, ale přesto se sněhová pokrývka udržela až do poloviny měsíce. Zajímavě se vyvíjelo počasí okolo Vánoc. Ještě 23. 12. u nás mrzlo, avšak během následujícího Štědrého dne výrazná obleva rozpustila zbytky sněhu. Ovšem už následujícího dne, Boží hod vánoční, se obnovil přísun studeného vzduchu od severu a opět mrzlo a napadl i poprašek

nového sněhu. Vrtochy počasí po-
znamenaly i přelom starého a nového roku. Neobyčejně teplý vzduch, který pronikl do Evropy od jihozápadu, vyvolal výrazné tání sněhu i na horách. Rozvodnily se četné řeky i malé říčky, mnohde zahrozily i povodně (zejména v Pošumaví). Odra v našem kraji se rozvodnila jen mírně a brzy zase voda opadla, protože sněhu u nás leželo jen málo.

Tohoto roku se urodilo jen málo ovoce. Zdálo se, jako by virová nákaza přeskočila z lidí i do přírody, vždyť prožíváme už druhý zvláštní rok poznamenaný pandemií covidu-19. Jaro se letos značně opozdilo. Jak už jsem se zmínil na jiném místě, studené počasí se u nás udrželo nejen v dubnu, ale ještě i v květnu, což mimo jiné negativně ovlivnilo i snůšku včelího medu. Včelaři v této souvislosti hovoří o jednom z nejslabších roků, pokud se týká výnosů z jejich hospodaření. A ani počátek léta včelařům příliš nepřál: kromě květového medu nebyl dostatek ani lipového.

Nevýrazná byla už úroda prvního ovoce - třešní (raných i pozdních odrůd). Opožděný rozvoj vegetace kvůli velmi studenému počasí způsobil i pozdější zrání třešní nejméně o 14 dní. Snad stojí za zmínku, že na rozdíl od loňska nebyly tentokrát plody napadeny známou vrtulí třešňovou. Později dozrávaly i jahody, které sice krásně odkvetly, přesto jejich výnos lze označit jako průměrný. Překvapivě ovšem počasí letos přálo

borůvkám, které po loňském propadu splnily sběračům jejich očekávání. Zaznamenali jsme letos špatný rok, pokud se týká úrody semen. Na podzim se neobjevily žádné bukvice, dubové žaludy nebo poletující javorové vrtule a smrkové šišky jen v malém množství. V lesních školkách tak budou chybět tisíce sazeniček, které by našly uplatnění při zalesňování lesních mýtin, způsobených kůrovcovou kalamitou. Opět se přemnožili hnědí (španělští) slimáci, kteří způsobili mnoho škod zahrádkářům. Jak už jsem poznamenal u ovoce, neurodily se skoro žádné hrušky a také jablek bylo letos méně, než bývá obvykle. Určitou výjimku představovala odrůda jaderníček a některé starší a pozdní jabloně.

Neurodily se skoro žádné švestky, zato vlašské ořešáky dávaly bohatou úrodu. Nadmíru bohatá byla úroda brambor snad také proto, že měly dostatek vláhy a v porostech se vyskytlo méně mandelinky bramborové. Cena konzumních brambor určených k zimnímu uskladnění činila 800 Kč za 1 q. Během vegetačního období narostlo hodně trávy, takže bylo možné sklízet i tři seče. Na polích se dařilo pšenici ozimé a žitu.

V pozdním létě a začínajícím podzimu se oproti minulému roku vyskytlo méně vos a sršňů. Bylo zajímavé, že právě ve střese heltínovské autobusové zastávky se zabydlely vosy, které jsme tam mohli pozorovat ještě i počátkem října.

Kronika školy v Luboměři

(Pokračování z OV č. 3-4/2021)

sepsal Vilibald Ševčík, Josef Ševčík, Alois Běhal, Ladislav Zbořil, pro OV přepisuje Mgr. J. Mazáčová

R. 1926/27

Začátek škol. roku. Školní rok započat 2. září 1926. Žáci sešli se ve II. třídě, kdež jim byla představena nová učitelka sl. Jarmila Karlíčková a po krátkém proslovu správce školy, v němž děti vybídnuty k pilné práci, zazpívána národní hymna. Na to odešly děti do svých tříd, kde byly rozesazeny a uděleny pokyny stran učebnic a školních potřeb, načež přečten a vyložen školní řád. Zapsáno bylo: v I. třídě 17 chl., 15 děv., v II. třídě 31 chl., 15 děv., celkem 48 chlapců, 30 děvčat. Druhá třída přidělena sl. Jarm. Karlíčkové, prvou třídu ponechal si správce školy, jenž vyučuje i ve II. stříde po jedné týdenní hodině zeměpisu a dějepisu.

Změny v učitelstvu. Dnem 30. září t. r. byla sl. Karlíčková J. zproštěna učitelské služby při zdejší škole a přeložena do Veselíčka u Lipníka; na její místo jmenována dnem

1. října 1926 sl. Marie Caletková z Lipníka n/B.

/Inspekce školy/ Viděl 29/III 1927 Miroslav Kott v. r., okresní školní inspektor.

Vánoční nadílka. Knoflíková továrna v Jakubčovicích darovala tohoto roku pro škol. mládež obnos Kč 300 na zakoupení škol. potřeb. Za tento obnos zakoupeny byly pro žactvo I. třídy pastelky (po 12 kusech v krabičce) a pro II. třídu barvy s miskou (12 barev). Těmito předměty kromě cukrovinek bylo žactvo poděleno při vánoční nadílce dne 19. prosince 1926. Kromě toho obdrželo 14 žáků po jedné zimní čepici, jež darovány firmou Josef Adler ve Spálově /č. 62/.

Oprava školy. V červnu 1927 byla zvenčí opravena školní budova, jakož i schodiště na dvůr a záchody.

Odchod správce školy. Počátkem příštího školního roku odejde dosavadní správce školy do Vícova u Prostějova; růže, jakož i ostatní okrasné květiny, ponechá ve školní zahradě, jež po jeho odchodu zůstane majetkem školy.

/Oválné razítko: /49 mm, 24 mm/

V LUBOMĚŘI

Běhal Alois, v. r.

řídící učitel

R. 1927/28

Začátek šk. r. Školní rok zahájen 1. září 1927 o 8. hod. ráno. Žáci byli poučeni, jak se mají ve škole i mimo školu chovati. Knihy zůstávají. Druhého dne zahájeno pravidelné vyučování.

Změna v okr. škol. výb. Pan předseda okresního škol. výboru Dr. Janiš byl přeložen z Hranic do Místku a na jeho místo nastoupil pan rada politické správy Bohdan Wachsmuth.

Inspekce. Letošního roku zdejší školu pan inspektor asi nenavštívil.

Místní školní rada zůstává nezměněna. Za to měnilo se učitelstvo.

Učitelstvo. Říd. učitel Alois Běhal byl na vlastní žádost definitivně ustanoven říd. uč. ve Vícově, pošta Ptení u Prostějova. Na jeho místo byl ustanoven zatímním správcem Zbořil Ladislav, def. učitel v Loučce u Lipníka n/Beč., rodák z Malých Prosenic u Přerova. Tento byl nucen před nastoupením místa se podrobiti nutné operaci v nemocnici olomoucké 26. srpna 1927. Na to obdržel 7 týdnů zdravotní dovolenou. Po tu dobu jej zastupoval def. uč. Jos. Ševčík ze Spálova. Tento předal správu školy dne 20. října 1927 ustanovenému. Druhou učitelskou silou zůstala sl. Marie Caletková, jako učitelská čekatelka. Učitelkou ženských ručních prací ustanovena zatímně literní učitelka Helena Kunovská, poněvadž definitivní učitelka ženských ručních prací Julie Ertlová po operaci slepého střeva obdržela zdravotní dovolenou do 30. listopadu 1927. Sl. Kunovská pak učila jako učitelka žen. ruč. pr. v Hrabůvce a okolí. Sl. Ertlová nastoupila 1. prosince 1927.

Činnost učitelstva. Správce školy je jednatelem v Národní Jednotě, ve sboru dobrov. hasičů rovněž jednatelem a vzdělavatelem, dále předsedou místní

osvětové komise; členem okres. péče o mládež, Čsl. červeného kříže, Masarykovy ligy proti tuberkulóze a členem Sokola. Konečně členem učitelské jednoty v Hranicích. Slečna uč. Marie Caletková je členem okr. péče o mládež v Hranicích a čl. Sokola ve Spálově.

Konkurs, vypsání. Do 31. prosince 1927 byl vypsán konkurs na místo řídícího učitele při zdejší škole. Podána pouze jedna žádost, kterou podal sám pisatel v úmyslu, že se bude ještě někdo hlásit a starší, aby se totiž nemusel do konce školního roku stěhovat. Zatím zůstal sám! Je tedy od 1. ledna 1928 ustanoven definitivním říd. učitelem Zbořil Ladislav.

Činnost místní škol. rady. Působením správce školy koupila místní školní rada nová kamna do I. třídy a záclony do obou tříd. Vymalována v prázdniny chodba a malba v třídách vylepšena. Jelikož sníl velice lámal stromky ve školní zahradě, byla na střeše připevněna prkna. Rozpočet m. škol. rady na rok 1928 stanoven ve výši 4 554 Kč 21 hal.

Před svým nastěhováním byl nucen správce školy nechati vymalovati kuchyň, vypadalo v ní jako v udírně.

Stav žactva. Počátkem šk. roku 1927-28 bylo zapsáno: v I. třídě 23 chlapců + 21 děvčat = 44 žáků, v II. třídě 30 chlapců + 10 děvčat = 40 žáků.

Celkem 53 chlapců + 31 děvčat = 84 žáků.

Z toho první školní rok přibylo 12 chl. + 9 děv. = 21 dětí.

Koncem škol. roku bylo: v I. tř. 23 chl., + 20 děv. = 43 žáků, v II. tř. 30 chl. + 9 děv. = 39 žáků; dohromady 82 žáků.

Roční docházka činila v procentech:

v I. třídě: omluv 2,64, neoml. 0,016; všech 2,556,

v II. třídě: „ 2,3 „ 0,07 „ 2,37

V obou tříd. „ 2,42 „ 0,043 všech 2,463 %.

Chování žactva, pilnost a výsledek vyučování celkem dobrý, až na II. třídu u některých žáků.

Pomůcky. Letošního roku přibylo 23 inv. čísel o 49 kusech. Většinou bylo vše pořízeno z výtěžku žakovského divadla. V učitelské knihovně přibylo 10 čísel, takže čítá 105 čísel. Do žakovské knihovny přikoupeno 19 knih, je tedy v žák. knihovně 97 čísel.

Pomůcek pro tělocvik vůbec nebylo. V březnu koupeno z výtěžku žakovského divadla následující: 1 síť pro házenou, 1 velký míč, 1 malý míč, 2 pešky, jedno 6 m dlouhé švihadlo a 1 šňůru pro skok. Jiných pomůcek nebylo, poněvadž nebylo peněz. Míst. škol. rada splácí 300 Kč ročně za mapy a jiné pomůcky, které objednal předešlý p. správce školy.

VZPOMÍNÁME – KNĚŽÍ

Tomáš Svoboda, administrátor spálovské farnosti v letech 1950 – 1962

Letos tomu bude 60 let od úmrtí důstojného pana faráře Tomáše Svobody. Rodák z Velkých Bílovic spatřil světlo světa 7. března roku 1921. Byl

řádovým knězem z řádu „Těšitelů“ v Praze. Za okupace byl nasazen v továrně ve Štýrsku, po osvobození před zrušením řádu přešel do duchovní správy v Hrabyni, pak nastoupil do Spálova. Mimo kněžské povolání byl odborníkem v radiotechnice, měl první televizor ve Spálově a ochotně lidem opravoval radiopřijímače a televizory. Některé své ministranty zasvětil do tajů radiotechniky a tato záliba jim vydržela po celý život. Zemřel 7. listo-

padu v roce 1962 v nemocnici ve Vítkově, po dvanáctiletém působení ve Spálově. Rozloučení s oblíbeným panem farářem se konalo ve Spálově dne 10. listopadu, pohřeb v rodné obci Velké Bílovice byl 11. listopadu 1962 za velké účasti spálovských a luboměřských farníků.

P. Tomáš Svoboda se svými ministranty – František Mik, Alois Šustek, František Lux a Alois Kubica, pouť u P. Marie ve Skále. (Foto: Archiv manželů Luxových)

*Rozloučení
s P. T. Svobodou
ve spálovském
kostele v roce 1962.
(Foto: Archiv
manželů Luxových)*

Bohuslav Směšný, administrátor spálovské farnosti v letech 1975 – 1979

Narodil se 6. července 1940 v Bohutíně u Olšan. Do Spálova přišel 15. června 1975 z Přerova. Za jeho působení v roce 1976 byl upraven interiér spálovského kostela podle nového způsobu a týkalo se posunutí hlavního oltáře k čelní stěně kněžiště, zrušení dvou bočních oltářů a zvýšení dlažby z mramoru v kněžišti. Zároveň byly restaurovány dvě kulturní památky – kazatelna a cínová křtitelnice z roku 1619. Nové uspořádání vnitřku kostela bylo schváleno Památkovou péčí v Ostravě a Vlastivědným ústavem v Novém Jičíně.

P. Bohuslav Směšný se také zasloužil o pořízení kapitálu na stavbu nových varhan. Varhany byly vyrobeny v Krnově a v létě roku 1979 postaveny v lodi kostela od podlahy až ke stropu. Ze Spálova byl Bohuslav Směšný přeložen koncem února 1979 do Jívové. Během svého života působil na třinácti různých místech, naposledy na Velehradě. Zemřel 3. ledna 2022 v nemocnici v Uherském Hradišti.

Ježíši, důvěřuji Ti!

Dne 3. ledna 2022 zemřel

P. Bohuslav Směšný

Narodil se 6. 7. 1940 v Bohutině.

Kněžské svěcení přijal 24. 6. 1972 v Litoměřicích.

Působil v Přerově, Spálově, Jívově, Domašově nad Bystřicí,
Hraničných Petrovicích, Šternberku, Mladějovicích,
v Chrudimi, Slatiňanech a na Hoře Matky Boží v Králíkách (diecéze HK),
v Horních Studénkách, v Zábřehu a na Velehradě.

Zemřel v nemocnici v Uherském Hradišti.

**Se zesnulým se rozloučíme v sobotu 12. února 2022 ve 13.30 hodin
při bohoslužbě v bazilice Panny Marie na Velehradě
a potom bude pohřben na místním hřbitově.**

*Mons. Jan Graubner, arcibiskup olomoucký,
biskupové, kněží a jáhnové olomoucké a hradecké diecéze;
sourozenci s rodinami
a sestry sv. Cyrila a Metoděje*

Requiescat in pace.

*A chléb, který já dám,
je mé tělo, dané
za život světa.
(J 6,51)*

S křesťanskou nadějí oznamujeme,
že ve čtvrtek 17. 2. 2022
byl našim Pánem k věčné odměně povolán jeho věrný služebník

Mons. František Václav Lobkowicz, OPraem první biskup ostravsko-opavský

Narodil se 5. ledna 1948 v Plzni. Jeho rodiči byli Jaroslav Claude, kníže z Lobkowicz a Gabriela z Korff-Schmising-Kerssenbrocku. V r. 1968 vstoupil do řádu premonstrátů v klášteře Teplá, kde později, 10. 8. 1972, tajně složil slavné řeholní sliby. Na kněze byl vysvěcen Františkem kardinálem Tomáškem 15. 8. 1972 v Praze. Nejprve neměl státní souhlas, od dubna 1975 byl ustanoven mimo rodnou diecézi. Působil ve farnostech Frýdek, Jablunkov a Český Těšín. Od r. 1984 byl ustanoven farářem farnosti Ostrava - Mariánské Hory. Od r. 1990 byl čestným kaplanem Českého velkopřevorství Suverénního řádu Maltéžských rytířů. Podporoval také skautské hnutí jako jeho ústřední duchovní rádce. Dne 17. 3. 1990 byl papežem Janem Pavlem II. jmenován titulárním biskupem v Catabum Castra a světicím biskupem pražské arcidiecéze. Biskupskou konsekraci přijal 7. 4. 1990 v Praze, kde působil až do roku 1996. V pražské arcidiecézi byl zároveň děkanem Metropolitní kapituly u sv. Víta a v letech 1992 až 2001 byl apoštolským delegátem pro Rytířský řád Křižovníků s červenou hvězdou. Po zřízení ostravsko-opavské diecéze papežem Janem Pavlem II. byl 30. května 1996 jmenován prvním sídelním biskupem. Intronizace proběhla v katedrále Božského Spasitele 31. srpna 1996. Od roku 2016 ho provázely vážné zdravotní problémy, ale přesto se stále snažil sloužit své diecézi. Dne 1. 6. 2020 z něj papež František sňal tíhu odpovědnosti při řízení diecéze jmenováním apoštolského administrátora. Díky obětavé lékařské a ošetrovatelské péči se mohl dál účastnit života místní církve.

Se zemřelým biskupem bude příležitost se rozloučit:

v pátek 25. února 2022 od 14:00 do 18:00 hod. v kostele sv. Václava v Ostravě,
kde bude rakev vystavena pro soukromé rozloučení a modlitbu

v sobotu 26. února 2022 v 11:00 hod.

při slavení zádušní mše svaté v katedrále Božského Spasitele v Ostravě.

Po mši svaté budou jeho tělesné ostatky přeneseny a uloženy v kostele sv. Václava v Ostravě.

R. I. P.

Mons. Martin David
apoštolský administrátor
kněží, jáhni a zaměstnanci
ostravsko-opavského biskupství

bratr Jaroslav Lobkowicz s rodinou
sestra Polyxena Czerninová s rodinou
bratr Zdeněk Filip Lobkowicz, OPraem.,
opat tepelský
bratři premonstráti tepelské kanonie

*Účastníky posledního rozloučení prosíme, aby upustili od květinových darů a svým darem podpořili službu
Centra pro rodinu a sociální péči v diecézi – č. konta 30007-1660723399/0800.*

RODOPISNÁ KRONIKA

Vysvětlení: Do rodopisné kroniky nám ucelenými údaji přispívá pouze obec Luboměř. Ze Spálova zveřejňujeme jen ty události, které nám zašlou nebo předají samotní občané.

Narození

4. 3. 2022 Hynek Šmatelka, Luboměř 45, matka Kateřina Petrželová, otec David Šmatelka
30. 3. 2022 Matouš Vlček, Luboměř 4, matka Tereza Vlčková, (rozená Horáková), otec Jiří Vlček

Úmrtí

16. 12. 2021 Alena Gronesová, Luboměř 22
23. 12. 2021 Petr Richter, Luboměř 36
28. 12. 2021 Libuše Žlebková, Jakubčovice, zdravotní sestřička obvodní lékárny pro Spálovsko
28. 2. 2022 Josef Ambrož (1952) Odry, rodák ze Spálova
2. 3. 2022 Ludmila Zezulková, Spálov 18
28. 4. 2022 Jarmila Zimová, Spálov 88
13. 5. 2022 Františka Křížová, Spálov 292

ZÁZNAMY

(Zpracovali: Jaroslava Šustková, Jarmila Mazáčová, Jiří Vlček)

PROSINEC 2021

I tento poslední měsíc roku 2021 probíhal ve znamení kovidové pandemie. Omezení nebo zrušení společenských akcí, byly zrušeny dva adventní koncerty v kostele sv. Jakuba. Česko je na vrcholu kovidové vlny, do Vánoc budeme vědět, co s námi udělá omikron. Počet nakažených dospělých klesá, naopak počet nakažených dětí stoupá, jak dokazuje testování na školách.

Potvrzené případy onemocnění koronavirem v ČR: 2 240 721 (+10 967), počet zotavených 1 914 329 (+18 845), právě v nemocnici 6 431 (-355), úmrtí s nákazou 33 665 (+89), ukončená očkování 6 413 466 (+3 556). Spálov 45 nemocných, Luboměř 21, Jakubčovice 22, Partutovice 13, Jindřichov 12, Potštát 42, Odry 214, Hranice 562.

2. 12. **Luboměř** – proběhlo 14. zasedání zastupitelstva obce, na kterém zastupitelé schválili např. různé finanční dary, nové obecně závazné vyhlášky o odpadech, inventarizaci obecního majetku, spolufinancování výměny kotlů občanů z obecního rozpočtu nebo podání žádostí o opravu místní komunikace a kapličky v Heltínově.
3. 12. **Spálov** – úřad městyse pozval občany k rozsvícení vánočního stromu do parku a také na mikulášskou nadílku v době od 16 do 18 hodin. Bohužel se program zúžil pouze na promítání mobilního kina a propagační krátké filmy o jednotlivých obcích s připomenutím 20. výročí činnosti Mikroregionu Odersko. Jako dárek byl do každé domácnosti v mikroregionu dodán praktický stolní kalendář pro rok 2022.
5. 12. **Luboměř a Heltínov** – svatý Mikuláš se svojí družinou po roce navštívil děti ve vesnici. S ohledem na protiepidemická opatření opět nechával dětem balíčky se sladkostmi u dveří domů. Sv. Mikuláš chodil také na Heltínově.
7. 12. **Spálov** – v obřadní místnosti ÚM se v 18 h. uskutečnilo 20. jednání zastupitelstva městyse. Program: zastupitelé schválili příspěvek na provoz ZŠ a MŠ na rok 2022 ve výši 2 400 000 Kč, také poskytli účelovou dotaci ŘKF Spálov na vytápění kostela ve výši 249 896 Kč. Dále schválili finanční dar pro hospic Andělé stromu života v Novém Jičíně (5 000 Kč), organizaci BESKYD DZR, Frýdek Místek na úhradu sociálních služeb (5 000 Kč), účelovou dotaci na činnost spolku TJ Spálov, oddíl kopané (140 000 Kč) a finanční dar pro spolky Společnost přátel Poodří a TORA ve výši 4 000 Kč. Byly schváleny kupní smlouvy, projednány záměry prodeje pozemků, výše dotace na 4. výzvu kotlíkové dotace (celková výše 150 000 Kč, dotace na jeden realizovaný projekt 5 000 Kč). Schválili rozpočet na rok 2022, byl schválen plán inventur k 31. 12. 2021. Zastupitelstvo schválilo Strategický plán rozvoje městyse na období 2022 – 2027. Zvýší se cena stočného (14 Kč/m³) nebo 490 Kč za osobu na rok. Zastupitelstvo schválilo investiční záměr a podání žádostí na obnovu komunikací, renovaci sakrálních staveb městyse Spálova a na nutné úpravy v budovách školy.
22. 12. **Spálov** – poslední den školní docházky v roce 2021 a zahájení vánočních prázdnin, které budou trvat do 3. 1. 2022.
23. 12. **Spálov** – také letos neroznášeli skauti betlémské světlo do jednotlivých domácností, ale pouze je nabízeli na třech místech v době od 14.00 do 15.00 u úřadu městyse, u pekárny a na dolní zastávce. Bylo doporučeno vzít si kromě svíčky také lucernu nebo zavařovací sklenici. Snad se situace zlepší a příští rok budou skauti navštěvovat domácnosti tak, jak bylo dobrým zvykem před rokem 2020.

23. 12. **Luboměř** – místní skauti rozdávali zájemcům před obecním úřadem betlémské světlo.
24. 12. **Spálov** – Spálov – Vánoce v kostele sv. Jakuba: v pátek na Štědrý den mše v 15 h., v 21 h. Půlnoční mše s vystoupením Smíšeného pěveckého sboru od sv. Jakuba – hudební doprovod na housle E. Šustková a M. Chytil, varhany A. Kubica. Další den Boží hod vánoční v 8 h. Slavnost Narození Páně, na 2. svátek vánoční v 8 h. svátek sv. Štěpána. Silvestr - mše v 8 h., Nový rok 2022 slavnostní mše v 11 h. – Den obnovy samostatného českého státu, Slavnost Matky Boží Panny Marie.
Příjemný pobyt v kostele navodilo také vytápění kněžiště a kostelních lavic, které již funguje asi 14 dní a zasloužilo se o to obecní zastupitelstvo finanční částkou téměř 250 tisíc. Zvelebení a vytápění by si určitě zasloužil také kůr a možná by ochotně přispěli na tuto konkrétní akci i občané Spálova.
- 31.12. **Spálov** – v pátek na Silvestra se už od večerních hodin jednotlivě ozývaly petardy a o půl noci se rozzářila obloha nad obcí desítkami světelných raket na uvítání nového roku 2022. Letošní oslavy byly kratší a klidnější.
31. 12. **Heltínov** – příchod nového roku jsme společně přivítali malým obecním ohňostrojem, hymnou a přípitkem.

LEDEN 2022

1. 1. **Spálov** – farář spálovské farnosti P. Mgr. Bohumil Vícha odešel na nemocenskou a v naší farnosti slouží bohoslužby kněží z Oder a z Fulneku. V neděli 23. ledna sloužil v našem kostele mši P. František Král, rodák ze Spálova.
3. 1. **Spálov** – do školy nastoupili všichni žáci, ale provádí se pravidelné testování žáků, učitelů a ostatních zaměstnanců vždy 2x týdně, v pondělí a ve čtvrtek. Testování se musí podřídit osoby neočkované, očkované i ty, které prodělaly covid-19.
Potvrzené případy onemocnění koronavirem v ČR: 2 483 762 (+1919), právě v nemocnici 2 640 (-68), úmrtí s nákazou 36 255 (+36), JIP na 1 mil. obyvatel – 42 neočkovaní, 11 očkovaní, ukončené očkování 6 652 218 (+1 283). Spálov 4 nemocní, Luboměř 11, Partutovice 0, Jindřichov 2, Potštát 8, Jakubčovice 3, Odry 47, Hranice 126.
5. 1. **Spálov** – sdružení české katolické Charity Odry rozeslalo do všech domácností dopis s požehnáním a tříkrálovým přáním a instrukcemi, jak je možné přispět na sbírku, která se letos z obav šíření epidemie neuskuteční tradičním způsobem. Pozvali na online koledu na internetové stránce www.trikralovasbirka.cz, kde je možné otevřít

své dveře online koledníkům, zazpívat si s nimi a také přispět do jejich pokladničky. Součástí dopisu byla poštovní poukázka na Tříkrálovou sbírku, účet sbírky 66008822/800 a variabilní symbol za Charitu Odry 77708011. Bylo možné také přispět do zapečetěné pokladničky umístěné na úřadu městyse nebo v pekárně. Na těchto dvou místech se do kasiček vybralo celkem 24 267 Kč. Kolik peněz zaslali dárce online, se nedá přesně zjistit. Tento způsob tříkrálové sbírky postrádá romantiku předkovidových let, tak doufejme, že v příštím roce to bude lepší a znovu otevřeme dveře koledníkům.

6. 1. **Luboměř** – v prvních dvou lednových týdnech probíhala v obci opět Tříkrálová sbírka. Z důvodů protiepidemických opatření u nás Tři králové nechodili. Pokladničky, do kterých mohli občané přispět, byly umístěny do zdejšího obchodu a na obecní úřad. Celkem sbírka vynesla 12 614 Kč.
26. 1. **Spálov** – myslivci na základě pozorování zjistili, že v lesích okolo Spálova, spíše směrem k vojenskému prostoru, se vyskytuje vlčí smečka o 7 jedincích a 3 kočkovité šelmy rysa ostrovida.

ÚNOR 2022

4. 2. **Luboměř** – byla otevřena opět Hospůdka u Pecucha. Novou provozovatelkou hospody je paní Ivana Šmatelková z Luboměře.
15. 2. **Spálov** – v obřadní síni ÚM se konalo od 18 hodin 21. jednání zastupitelstva městyse Spálov, 6 zastupitelů a 6 hostů. Zastupitelé na svém zasedání schválili: poskytnutí finančních darů ČSOP ZO NJ v Bartošovicích 3 000 Kč, organizaci Junák 20 000 Kč, klubu Zvoneček Odry 5 000 Kč, Českému svazu včelařů ZO Odry 3 000 Kč, Společnosti pro ranou péči v Ostravě 5 000 Kč, org. Děcko NJ 10 000 Kč, účelovou dotaci pro SDH Spálov 50 000 Kč. Zastupitelstvo schválilo žádost p. R. Ballera o snížení nájemného za restauraci Na Hřišti, kupní smlouvy a Kotlíkové dotace, vzalo na vědomí rozpočtová opatření a hospodaření obce. Byla přednesena a shledána bez nedostatků zpráva kontrolního výboru městyse Spálova a Mikroregionu Odersko. Plán stavebních akcí v obci: obnova kříže na hřbitově a restaurování Pomníku I. svět. války, dokončení přístavby ZŠ a MŠ Spálov, rekonstrukce komunikace č. 59 aj. ...
24. 2. 2022 Den, kdy se do Evropy vrátila válka. Ruský prezident Vladimir Putin vpádem na Ukrajinu rozpoutal novou válku a začal další vojenskou akci v Evropě od porážky hitlerovského Německa. (Jugoslávie 1991 – 2001). Zbavil nás iluzí, že hrůzy, které se na našem kontinentu odehrávaly před osmdesáti lety, se už nikdy nemohou opakovat.
25. 2. **Spálov** – členové MO KDU–ČSL ve spolupráci s městysem nasmažili a prodávali od 11.30 v kuchyni sokolovny domácí koblihy. Na výrobu koblih potřebovali 21 kg mouky.

26. 2. **Spálov** – spálovští hasiči uspořádali v sobotu, po roční kovidové pauze, vodění medvěda a pochováání basy. Nápaditý končínový průvod maškar doprovázela dechová hudba a harmonikář.
26. 2. **Luboměř** – ženy z SDH Luboměř (paní Zdeňka Ondřejová, Kateřina Robová, Věra Miková, Jana Čechová, Pavla Stoklasová, Stanislava Chromková, Anna Ambrožová a Anežka Šustková) po nucené odmlce kvůli pandemii koronaviru opět smažily a prodávaly na obecním úřadě masopustní koblihy. Na těsto se zadělávalo z celkem 24 kg mouky. Výtěžek z prodeje koblih ve výši 6 582 Kč byl následně věnován na veřejnou sbírku - opravu zdejšího kostela sv. Vavřince.
26. 2. **Luboměř** – tradiční LUBOMĚŘSKÉ končiny. Uskutečnil se končínový průvod maškar po vesnici s voděním medvěda, pěknými kostýmy, živou hudbou a tancem. Nechyběl rovněž koňský povoz (Miroslav Šustek). Pochováání basy proběhlo od 16.30 hod. v obecním parku u pomníku padlých. „Smuteční řeč“ zpracoval a přednesl v roli faráře, pan Vítězslav Mik.

BŘEZEN 2022

3. 3. **Luboměř** – na obecním úřadě proběhlo 15. zasedání zastupitelstva obce. Na programu jednání bylo např. schválení rozpočtu obce na rok 2022, rozpočtová opatření, inventarizační zpráva, schválení různých darů i dotací apod.
4. 3. **Spálov** – zahájen Festival severských filmů v sokolovně, který pokračoval ještě v sobotu a v neděli (6. 3.) těmito filmy: Pánský klub, Králův nesouhlas a Královna mizející říše (lední medvědice). Průvodní slovo ke každému filmu přednesla nordistka (norština) Daniela Mrázková.
6. 3. **Spálov** – od neděle 6. března se ujal duchovní správy Spálova a okolních kostelů P. Janusz Romański, je to jeho 14. farnost. Do odvolání jsou stanoveny tyto termíny bohoslužeb: Spálov (neděle 8.00, středa 8.00, pátek 17.00), Luboměř (sobota 17.00, 12. 3.), Vlkovice (15.30, 5. 3. a 19. 3.), Véska (neděle 11.00, 6. 3.), Klokočůvek (pondělí 18.00).
14. 3. **Spálov** – nošení respirátorů je omezeno již jen na pobyt v MHD, ve zdravotnických a sociálních zařízeních.
24. 3. **Spálov** – již měsíc uplynul od začátku války na Ukrajině a válka vyhnala z domovů přes 3,7 mil. lidí. Ve Spálově máme na Spálovském mlýně dva nové ukrajinské uprchlíky, jsou to děti, které přijely za svými rodiči. Náročnější je situace v Odrách, za dobu uprchlické krize je tam přihlášeno 156 občanů z Ukrajiny. Obě základní školy – Komenského a Pohořskou – navštěvuje 37 ukrajinských dětí.

DUBEN 2022

1. 4. **Spálov** – od tohoto dne se navyšuje jízdné pro studenty a seniory nad 65 let na 50 % celkové ceny, doposud tyto skupiny platili jen 25 % ceny jízdného.
3. 4. **Spálov** – i přes nepřízeň počasí se po dvou letech o Smrtné neděli v obci opět konalo Vynášení zimy ze vsi. Akci pořádal městys Spálov ve spolupráci se školou. Průvod všech zúčastněných v tomto roce šel od školy směrem na horní konec.
3. 4. **Luboměř a Heltínov** – po dvou letech jsme všichni společně v našich vesnicích opět vynášeli Mařeny – zimu, smrt ze vsi. Této pěkné tradice se zúčastnilo mnoho dětí i s rodiči.
6. 4. **Spálov** – v budově ZŠ se konal zápis žáků do 1. třídy montessori sekce pro školní rok 2022/2023. K zápisu se dostavilo 13 dětí se svými zákonnými zástupci.
7. 4. **Spálov** – tento den se v základní škole konal zápis dětí do 1. třídy s klasickou formou vzdělávání pro školní rok 2022/2023. K zápisu se dostavilo 13 dětí se svými zákonnými zástupci.
12. 4. **Spálov** – 22. jednání zastupitelstva v 18 h. v obřadní místnosti úřadu městyse. Program: poskytnutí fin. daru Charitě Jeseník 5 000 Kč a zastupitelstvo neschvaluje poskytnutí fin. příspěvku pro organizaci Linka bezpečí. Bere na vědomí žádosti p. M. K. a R. B. o odkoupení části pozemku parc. č. 2025/16 v k.ú. Spálov a navrhuje projednat žádost v dalším volebním období. Projednávaly se záměry prodeje a pronájmu části pozemků, schvalovaly se smlouvy a darovací smlouvy mezi obcí a ČEZ Distribuce, o finanční výpomoci z programu Kotlíkové půjčky. Smlouva o obnově komunikace 24C (jedná se o cestu spálovská mlýnice) v hodnotě díla 4 777 452,14 Kč bez DPH a přijetí dotace na tuto obnovu z Ministerstva pro místní rozvoj. Zastupitelstvo schválilo projekt „Zateplení a výměna zdroje vytápění ZŠ Spálov“, vzalo na vědomí zprávu o hospodaření obce a účetní uzávěrku školy. Rovněž byla podána žádost o dotaci na projekt „Optimalizace systému nakládání s komunálními odpady v městyši Spálov“ a jiné.
16. 4. **Luboměř a Heltínov** – uskutečnil se svoz velkoobjemového a nebezpečného odpadu.
17. 4. **Spálov** – v neděli od 20.30 fotbalisté pořádali v sokolovně Velikonoční zábavu, hudba Gradace, vstupné 80 Kč. Již hodinu po zahájení byla sokolovna zaplněna fanoušky tance a zábavy.
17. 4. **Luboměř** – barevné Velikonoce - rodiče s dětmi si mohli svými ručně vyrobenými velikonočními vajíčky či stuhami ozdobit stromek „Kraslicovník“, který byl připraven před zdejším obecním úřadem.

18. 4. **Spálov** – Pondělí velikonoční bylo opět naplněno veselím, radostí a návštěvou šmigrustníků, aby si vykoledovali nejen velikonoční vajíčko. Počasí sice bylo spíše vánoční, ale tak už to v posledních letech bývá, že o Velikonocích sněží a Vánoce jsou spíše na blátě.
29. 4. **Spálov** – v pátek od 16.30 uskutečnil městys Spálov akci „Hodíme SPÁLOV do pucu“ v rámci projektu „Uklidíme svět! Uklidíme Česko!“ Akce se zúčastnilo 15 občanů, zapojili se skauti a také děti, vyklízel se doleček a okolí.

KVĚTEN 2022

1. 5. **Spálov** – v kostele sv. Jakuba Staršího se konala slavnostní mše a rozloučení s P. Bohumilem Víchou, který na zdejší farnosti působil 1,5 roku a odešel ze zdravotních důvodů. Zazpíval smíšený pěvecký sbor pod vedením p. E. Šústkové za doprovodu flétny a kytar, na varhany hrál p. Alois Kubica. S knězem se rozloučili také zastupitelé farnosti a obce. Po mši bylo připraveno pohoštění na faře.
3. 5. **ČR** – k tomuto datu potvrzené případy s onemocněním covid-19 a denní přírůstky: 3 909 167 (+1 632), reinfikováno 262 178 (+260), právě v nemocnici 606 (-9), úmrtí s nákazou 40 184 (+ 9), ukončené očkování 6 870 980 lidí. Týdenní přírůstky v obcích: Spálov 0, Luboměř 2, Jakubčovice 1, Partutovice 1, Jindřichov 0, Potštát 1, Odry 5, Hranice 16. Pandemie koronaviru slábne a život v obcích se vrací do normálu.
4. 5. **Spálov** – zápis dětí do MŠ pro školní rok 2022/2023. Podmínkou zápisu byly doklady rodičů a rodný list dítěte.
8. 5. **Spálov** – v Praze se uskutečnil maratonský běh a zájem účastníků byl obrovský (10 600 běžců). Start i cíl byl na Staroměstském náměstí a prestižního závodu se zúčastnil také běžec ze Spálova RNDr. Viktor Dubovský, učitel Vysoké školy báňské. Trať dlouhou 42,195 km uběhl za 4 hodiny. Přední místa obsadili běžci z Afriky (Keňa, Etiopie..), běželi 2 hodiny a pár sekund.
14. 5. **Spálov** – sběr velkoobjemového a nebezpečného odpadu před úřadem městyse se konal od 8 do 10 hodin. Odvoz zajistila firma Ekoltes Hranice.
14. 5. **Luboměř** – druhý květnový víkend patřil areál Na Drahách koním – kvalifikaci na MČR chladnokrevníků. Již od 9 hod. byly zahájeny soutěžní disciplíny (vozatajská jízda, ovladatelnost s kládou a těžký tah). V průběhu celé akce bylo zajištěno jak občerstvení, tak i bohatý doprovodný program – skákací hrad, dětský koutek, malování na obličeje, jízda na poníkovi či velbloudovi, večerní zábava s DJ. Velká účast soutěžících i návštěvníků.

15. 5. **Spálov** – od 14.30 se konala v sokolovně školní akademie ke Dni matek, kterou připravili žáci a učitelé ZŠ a MŠ Spálov, v programu vystoupili také žáci ZUŠ Odry. Rodiče a hosté zaplnili sokolovnu.
21. 5. **Luboměř** – kuchaři zdejší i z blízkého okolí společně uspořádali již 6. Luboměřský festival jídla v rámci mezinárodního Restaurant Day. Opět se sešli na hřišti na Drahách, které je nejvhodnější svým prostorem i zázemím. Každý návštěvník si tak mohl v průběhu odpoledne najít něco dobrého, nabídka byla opravdu velmi široká a různorodá. Akce měla velký úspěch i díky pěknému počasí.
22. a 29. 5. **Luboměř** – v zasedací místnosti obecního úřadu se uskutečnily slavnosti vítání občánků. Starosta přivítal celkem devět dětí – šest kluků a tři dívky. Program slavnosti (básničky, písničky) si připravily zdejší děti pod vedením paní Alžběty Sandlerové.
24. 5. **Spálov** – Sbor pro občanské záležitosti při úřadu městyse připravil od 13.30 hod. v sále sokolovny posezení s důchodci s tímto programem: Zahájení, občerstvení – oběd, vystoupení žáků dramatického kroužku pod vedením paní učitelky Bc. Jany Herzogové, vystoupení čtyř žáků ZŠ pod vedením Bc. Jitky Jakubíkové, na varhany doprovázel pan Alois Kubica. Po volné zábavě následovala přednáška s promítáním o Kubě, kterou vedla Mgr. Jaroslava Šustková. Posezení se zúčastnilo 33 občanů, bohužel to byla jen třetina pozvaných hostů.
25. 5. **Spálov** – v tělocvičně školy se od 15.15 hod. uskutečnila „Taneční hodinka“, na které se představily a tance předvedly taneční skupiny základní školy s názvem Hvězdičky a Dancing dolls. Taneční skupinu Hvězdičky po celý rok připravovala paní učitelka Michaela Šmatelková, druhou skupinu vedla paní učitelka Zuzana Trnecková. V závěru zatančily všechny tanečnice společný tanec. Vstupné dobrovolné, finance použijí na modernizaci hudební techniky. Účast hojná, asi 80 diváků.
27. 5. **Spálov** – pátek, sokolovna v 20 hodin slavnostní ukončení Kurzu společenského tance a chování žáků 8. a 9. třídy (10 párů tanečnic). Hudba Sunset, vstupné dobrovolné, zajímavý program a bohaté občerstvení přilákaly mnoho hostů.
28. 5. **Spálov** – v sobotu v 17 hodin odpoledne pořádal místní SDH tradiční kácení máje před hasičskou zbrojnicí. Vysoká májka celý květen zdobila požární zbrojnici a zelený vršek s četnými fábory vlál vysoko nad střechou. Diváci potleskem ocenili kulturní vystoupení a program s názvem Holky z naší školky. Hosté si užívali odpoledního setkání s dechovkou a bohatým občerstvením.

Končiny 2022 ve Spálově (Foto: Jana Tillová)

28. 5. **Luboměř** – poslední květnový víkend uspořádaly v areálu Na Drahách luboměřské ženy tradiční májovou slavnost „Kácení máje“. Při této lidové veselici zatančila a sehrála scénku především místní mládež. Pro návštěvníky bylo připraveno občerstvení (výborné makrely, klobásy, pivo, limo,...), hrála reprodukováná hudba a pro děti byly přichystány různé soutěže.
29. 5. **Spálov** – v 10 hod. se v obřadní síni úřadu městyse konala včelařská schůze, jejímž hlavním bodem bylo vyjádření souhlasu místních a luboměřských včelařů s osamostatněním a odtržením od oderské organizace ČSV. Nově vzniklá organizace Spálov – Luboměř má 27 včelařů, kteří pečují o 238 včelstev.